RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: POZNAŃ, UL. WIELKA 10. - TELEF. 2277.

Nr. 47. Poznań, 29 listopada 1927 r. Rok VII.

TREŚĆ NR. 47:

Przegląd sytuacji.

(Polska, Niemcy, Litwa, Europa i Ameryka).

Długie i przewlekłe rokowania handlowe, wojna celna, znowu rokowania, doprowadziły wkońcu do zawarcia prowizorjum między Polską i Niemcami.

W wywiadzie, udzielonym prasie stołecznej, oświadczył dyr. Jackowski, delegat do rokowań z Niemcami, że główną trudnością w szybkiem sfinalizowaniu rokowań o zawarcie traktatu handlowego z Niemcami jest sprawą wywozu do Niemiec tak zwanych artykułów standartowych Polski, t. zn. węgla i produktów hodowlanych.

Zawarty już układ o wywóz do Niemiec drzewa tartego daje tę korzyść, iż wpłynie dodatnio na rozwój naszego przemysłu drzewnego.

W sprawie rokowań handlowych pisze p. Henryk Tenenbaum w „Przeglądzie Gospodarczym", że wzajemne ustępstwa, jakie poczynią sobie Polska i Niemcy, powinny się równoważyć i wcale nie uważamy, aby zakres wzajemnych ustępstw miał być odrazu bardzo rozległy. Sądzimy, że Polska może zawrzeć traktat, nieuwzględniający wszystkich żądań gospodarczych polskich, ale pod warunkiem, że i sama nie udzieli poważniejszych ustępstw niż te, które uzyska.

Ze względu na długą przerwę w stosunkach gospodarczych, zawarcie traktatu o rozległej skali ustępstw mogłoby być ryzykowne zarówno dla jednej jak i dla drugiej strony.

Bądź co bądź ani Niemcy ani Polska nie mogą sobie jeszcze zupełnie dokładnie zdać sprawy z wpływu traktatu na ich życie gospodarcze".

Dlatego też dobrze będzie, jeżeli traktat handlowy nie obejmie kwestji podziału ładunków, przewożonych przez koleje polskie, pomiędzy porty w Królewcu, Gdańsku, Gdyni i Szczecinie.

Traktat handlowy rosyjsko-niemiecki z r. 1904 nie powinien być precedensem dla mającego się zawrzeć traktatu handlowego polsko-niemieckiego.

Byłoby to bowiem zbyt poważnem ustępstwem ze strony polskiej, albowiem byłoby to równoznaczne z poważnem podcięciem naszej ekspansji morskiej.

Fakt, że Polska jest państwem o znacznie mniejszym obszarze ciążenia niż niem była Rosja przedwojenna, każe być szczególnie ostrożnym przy rokowaniach handlowych.

Zdaje nam się, że ustępstwo w formie pozbawienia się instrumentu polityki taryfowej kolei jest niebezpiecznym eksperymentem, którego nie należy stosować.

Główną przyczyną, która oddziała na rozpoczęcie rokowań handlowych z Polską, jest, naszem zdaniem, wpływ Ajenta Reparacyjnego p. Parker-Gilberta.

Sfery amerykańskie bowiem, które silnie są zaangażowane w pomyślnym rozwoju stosunków gospodarczych Niemiec, wywarły potężny nacisk na Niemcy w kierunku podjęcia rokowań i zawarcia traktatu handlowego.

Idzie przecież nietylko o to, że Niemcy nie mogą sprzedać swych towarów, ale o to, że kapitaliści amerykańscy inwestowali poważne kapitały w przemyśle niemieckim. Niemcy zatem muszą wywozić, żeby móc płacić procenty i raty amortyzacyjne. Koniec końców, zagrożone jest wykonanie planu Dawes'a, który stanowi „magna charta" amerykańskich finansów w Europie.

Ciekawą rzeczą również jest przeniesienie miejsca rokowań z Berlina do Warszawy.

Niewątpliwie, że z uwagi na ewentualny przyszły związek celny polsko-litewski, traktat przewidzi, że klauzula największego uprzywilejowania nie może rozciągać się na ulgi, jakie Polska przyzna Litwie.

Sprawa litewska zaprząta w silnym stopniu uwagę nietylko Polski, ale także wszystkich mocarstw europejskich i państw bałtyckich.

W interesie pokoju leży, żeby jaknajprędzej w tej części Europy zapanowały normalne stosunki.

Tem się też tłumaczą demarche'e polityczne Anglji, Francji i Włoch w lutym i kwietniu b. r.

Jest dla nas jasnem, że zakończenie anormalnego stanu z Litwą spowoduje w pierwszej linji ożywienie gospodarcze naszych kresów północnych.

Pozatem możliwą będzie unja celna, walutowa i kolejowa z Litwą. W ten sposób silniej Polska osiądzie nad Bałtykiem.

Zarazem otworzą się możliwości stworzenia Związku Państw Bałtyckich co Polsce i złączonym państwom da silną pozycję w koncercie europejskim. Z drugiej strony nastąpi osaczenie Prus Wschodnich. Legenda o korytarzu pomorskim przestanie działać. Na plan pierwszy wysunie się atut Polski o enklawie Prus Wschodnich, która dzielić będzie terytorjum nowego związku. Atut ten jest olbrzymiej wagi.

Również i kwestja Gdańska znajdzie się w zupełnie korzystnej dla nas płaszczyźnie. Korek gdański prędzej czy później musi pęknąć.

Dodajmy do tego izolację Niemiec od Rosji, a będziemy mieli obraz doniosłych zmian sytuacji Polski w Europie. Wejdziemy bowiem zdecydowanie na tory wielkomocarstwowe. Rola Polski jako klijenta znajdzie swój koniec.

Dlatego też przedłużenie całokształtu stosunków polsko-litewskich Radzie Ligi Narodów jest pociągnięciem politycznem olbrzymiej wagi. Żywimy nadzieję, że Rada Ligi problem polsko-litewski rozwiąże ku naszemu i Europy zadowoleniu.

Ognisko niepokoju będzie usunięte; Europa nie będzie potrzebowała się lękać nowych zaburzeń.

Niewątpliwie, że obecnie w Europie zyskuje coraz bardziej na sile kapitał amerykański i jego polityka.

Wszystkie nici Europy trzyma w rękach swych p. Mellon, sekretarz skarbu St. Zjedn. Za pośrednictwem p. Parker Gilbert'a i p. Charles Dawey'a będzie mógł wywrzeć potężny nacisk na układ stosunków nietylko w Niemczech i Polsce, ale także w Europie.

Kapitał amerykański, któremu bardzo zależy na pacyfikacji Europy, który propaguje zwiększenie międzynarodowych obrotów towarowych, który obecnie silnie się zaangażował w Polsce, dąży do takiego wzmocnienia Polski, t. j. swego terenu lokacyjnego, które zapewni jemu najwyższą rentowność i pewność. Wogóle możemy zaryzykować twierdzenie, że w naszej części Europy idziemy zwolna ku wielkim przemianom, a kto wie, czy nie ku nowej konstelacji gospodarczo-politycznej.

Sądzimy dlatego, że kapitał amerykański znajdzie drogi i sposoby, żeby zmusić Niemcy do zaniechania swej frondy w zatargu polsko-litewskim, a nawet do wyrażenia swej zgody na zmianę stosunków w tej części Europy. *Alfred Lorenczewski.*

Międzynarodowy kongres
transportu samochodowego.

W dniach 14, 15 i 16 b. m. gościł Londyn w hotelu Savoy na Strandzie przedstawicieli światowego automobilizmu, zebranych na międzynarodowy kongres transportu samochodowego. Promotorem kongresu było Stałe Biuro Międzynarodowego Związku Fabrykantów automobilowych. Prezesem zaś był książę Walji, przewodniczącym sir George Beharrall. Na kongres przybyli przedstawiciele 62 państw w liczbie około. 270 osób.

Polskę reprezentowała delegacja, złożona z 4 osób, którą stanowili: prof. Geysztor — min. komunikacji, p. inż. Tyszka — b. minister, obecnie przedstawiciel magistratu miasta Warszawy oraz ławnik tegoż, p. inż. Antoni Dąbrowski, przedstawiciel miasta Warszawy i Automobil - Klubu Polski, oraz inż. Okęcki, przedst. min. robót publicznych.

Uroczyste otwarcie zjazdu nastąpiło dnia 14 b. m. o godzinie 10,30 przed południem. W imieniu rządu angielskiego witał zebranych minister transportu sir Wilfrid Ashley, a w imieniu organizatorów sir George Beharrell.

Po inauguracji cały szereg mówców zabierał głos, bądź informując zgromadzenie o stanie transportu w różnych krajach, bądź poruszając aktualne tematy transportu samochodowego, jak kolaboracja z kolejami żelaznemi, wpływ rozwoju transportu samochodowego na wzrost bogactwa narodowego, kwestja drogowa w związku z rozwojem transportu, rozpowszechnienie i przydatność samochodów sześciokołowych i t. d.

Popołudniu tegoż dnia odbyło się uroczyste przedstawienie oficjalnych delegatów na kongres ministrowi spraw wewnętrznych Williamowi Joynson Hicks, oraz prezesowi związku międzynarodowego fabrykantów automobilowych p. Beharrell.

Bezpośrednio po recepcji nastąpiła biesiada, podczas której bardzo interesujące przemówienie wygłosił sir William Joynson - Hicks, sławiąc cywilizacyjne i gospodarcze znaczenie rozwoju transportu motorowego. Wśród ożywionej gawędy zakończono śniadanie, powracając o godzinie 2,30 do sali konferencyjnej.

Na specjalne wyróżnienie zasługuje popołudniowe posiedzenie z pierwszego dnia kongresu, na którym omawiano sprawę i właściwości pojazdów mechanicznych, oraz sprawę budowy i poprawy dróg automobilowych. Między innemi przemawiał na tem posiedzeniu także p. inż. Okęcki na temat wielce aktualny dróg złych i drugorzędnych. Przemówienie p. inż. Okęckiego znalazło szeroki oddźwięk we wszystkich delegacjach, przejętych tą sprawą, jednakowo dokuczliwą na świecie. Specjalnie zainteresował audytorjum p. inż. Okęcki opisem prób, dokonanych w Polsce z nowym materjałem drogowym, jakim jest krzemień sodowy.

Wywody przemówień poparto praktycznemi demonstracjami, oraz zwiedzeniem wystawy robót użyteczności publicznej, na której przeważały eksponaty, służące do budowy dróg, zwłaszcza bitumy i betony w najrozmaitszych formach przetworach i strukturze.

W drugim dniu kongresu, 15 października, odbyły się dwa posiedzenia: jedno przed południem a drugie popołudniu. Na pierwszem omawiano sprawę rozwoju i przystosowania pojazdów silnikowych do transportu po złych drogach, oraz do transportów dalekobieżnych.

Przy tej sposobności omawiano także zdolność użytkową motorów sześciokołowych, którą wychwalali przedewszystkiem sami fabrykanci, na których czele stanął Thornycrott. W praktyce jednak ta zdolność użytkowa, ich wygodna jazda i większa nosność, ekonomiczniejsze zużywanie dróg, są zaletami bardzo problematycznemi. Dużo daje do myślenia fakt, że kto raz je wypróbował, drugi raz ich więcej nie zamawia. Tak naprzykład postąpił Paryż, który cztery lata temu zakupił na próbę pięćdziesiąt takich pojazdów — ale po tej próbie więcej tego typu wozów nie zamawia, kontentując się samochodami czterokołowemi, ku zupełnemu zadowoleniu publiczności.

Szczególnie trafnie i rzeczowo przemawiali pp. Rees Jeffreys i płk. Bressey, główny inżynier ministerstwa transportów. Ten ostatni, mówiąc o drogach ziemnych, wspomniał o Polsce, jako o kraju tego rodzaju drogami w wysokim stopniu zainteresowanym.

Dzięki uprzejmości p. Bressey, p. inż. Okęcki uzyskał możność poznania ustroju administracyjnego ministerstwa transportów i jego oddziałów, oraz organizacji robót drogowych tak na peryferji Londynu. jak i na dalszej prowincji.

Międzynarodowy ruch samochodowy i turyzm stanowiły główny przedmiot obrad popołudniowego posiedzenia.

Jednomyślnie zgodzono się, że konwencja międzynarodowa w sprawie tryptyku powinna wejść istotnie w życie oraz wyrażono życzenie, aby jej dobroczynnego działania nie łamały miejscowe ograniczenia administracyjne. Podniesiono zaletę systemu tryptyków, dzielącą dokumenty samochodu (dla przekraczania granic) od dokumentów kierowcy (międzynarodowe prawo jazdy). Zaznaczono, że turyzm obok tryptyku będzie pewno już wkrótce korzystał ze zniesienia obowiązków wizowania paszportów.

Sekretarz Ministerstwa Transportów Anglji przypomniał między innemi, że w kraju tym wjeżdżający z samochodem cudzoziemiec przez 4 miesiące korzysta ze zwolnienia od wszelkich opłat. Przy okazji nadmienił on także, że sprawa turyzmu i międzynarodowego ruchu samochodowego wogóle, a wraz z nią sprawa rozbudowy dróg jako zagadnienie najpierwszego znaczenia dla życia gospodarczego narodów Europy, będzie przedmiotem największej troski i pracy Sekcji Transportowej Ligi Narodów w Genewie.

Zgromadzeni jednomyślnie domagają się rozszerzenia nawet na ruch ciężarowy przywilejów dla tryptyków i równie jednomyślnie ofiarowali gotowość stworzenia zbiorowych gwarancyj, aby tryptyk nie służył niedozwolonemu handlowi.

Ostatni dzień kongresu, poświęcony był wyłącznie sprawie kolaboracji komunikacji kolejowej i samochodowej. W tej sprawie najwięcej miała do powiedzenia Francja i przez usta delegatów pp. Bacquerissa i Poiret zgromadzeni dowiedzieli się, jak dodatnie rezultaty dała kooperacja ta we Francji.

Na kongresie wygłoszono około 40 referatów.

Podczas ostatniej sesji upoważniony przez Mussoliniego senator Crespi, prezes Automobil - Klubu włoskiego, prosił zgromadzenie i prezydjum o przybycie do Włoch na następny zjazd w roku 1928. Zaproszenie to było przywitane niemilknącemi oklaskami, zostało przyjęte, a następne zebranie międzynarodowego ruchu automobilowego odbędzie się w Italji. Miejsce i czas będą w chwili odpowiedniej podane do wiadomości publicznej.

Krótkie i jędrne przemówienie wygłosił p. minister Tyszka (były Minister Komunikacji) o potrzebie i pożytku współpracy wszystkich środków transportu i o cennych wytycznych, które prace kongresu ustaliły. Po nim przemawiał p. inż. Dąbrowski, delegat miasta Warszawy i Automobilklubu Polski, streszczając stosunek Polski do pracy międzynarodowej na polu automobilizmu, podkreślając specjalnie warunki naszej pracy, już teraz widocznie się poprawiające. Na zakończenie swego przemówienia p. inż. Dąbrowski wygłosił słowa podzięki pod adresem organizatorów i gospodarzy Kongresu, które zostały przyjęte oklaskami i znalazły oddźwięk w kuluarach, wywołując zbliżenie polskiej delegacji z innemi. *H. Groński.*

Wiele miljonów dolarów możemy zapracować

dostarczając tabor kolejowy dla Wschodnich Chin...

Mandżurja i Chiny Północne czekają na nasze polskie wagony i lokomotywy... Zarząd Kolei Wschodnio - Chińskich ogłasza co do tego przetargi na wiele miljonów dolarów... Możemy tam ubiec Amerykę, Anglję i Niemcy... Umiejmy sięgnąć po to złote runo...

Nasz przemysł metalowy ciężki nie zainteresował się w większej rozciągłości rynkiem Mandżurji i Północnych Chin, chociaż rynek ten przedstawia dla tej gałęzi produkcji ogromne pole ekspansji. Wystarczy wymienić tylko jednego importera na tym rynku, jednego z najpotężniejszych, tj. kolej Wschodnio - Chińską i przeglądnąć stale przez nią ogłaszane przetargi na dostawę różnych przedmiotów, wchodzących w zakres kolejnictwa, aby sobie wyrobić przekonanie o ogromnych możliwościach, jakie się otwierają przed naszym przemysłem ciężkim.

Niedawno udało się firmie E. Lewicki w Charbinie, dzięki poważaniu, jakiem się cieszy jej kierownik w sferach kolejowych, uzyskać niebywałą jak na panujące, od czasu istnienia kolei Wschodnio - Chińskiej warunki, obowiązujące co do przetargów, że występująca poraz pierwszy polska firma, kolei nieznana, Huty Królewska i Laura, otrzymała część dostawy na bandaże i zastawy osiowe na podanych przez firmę warunkach technicznych, chociaż warunkiem sine qua non jest zastosowanie się firmy, ubiegającej się o dostawę do warunków technicznych zarządu kolej, ogłoszonych w przetargu.

Uwzględnienie tego rodzaju, uczynione dla polskiej firmy, może skłoni nareszcie i inne przedsiębiorstwa przemysłowe do większego zaufania w sprężystość przedstawicielstwa interesów polskiego przemysłu, jaki przedstawia firma E. Lewicki w Charbinie, która od półtora roku stale informuje naszych przemysłowców o wszelkich warunkach i możliwościach eksportu na rynki Dalekiego Wschodu, nie mając zresztą znikąd żadnego materjalnego poparcia.

Wobec tego, że wytwory pierwszej polskiej firmy, która utrzymała się przy przetargu, zdobędą niewątpliwie uznanie na kolei i wyrobią marce polskiej należne jej miejsce, winien nasz przemysł ciężki, a specjalnie nasze fabryki wagonów zainteresować się temi przetargami, jakie zarząd kolei wschodnio - chińskiej ogłosi niebawem co do dostawy wagonów towarowych. Kolej odczuwa ogromny brak wagonów i już w roku 1928 będzie dla kampanji eksportowej brakować 2000 wagonów. Narazie toczą się ożywione debaty w komisjach, co do wyboru typu wagonu towarowego, jaki najlepiej odpowiadałby potrzebom kolei. Wpływy Ameryki i przedstawicieli jej interesów działają na poglądy komisji, gdyż wiele głosów oświadcza się za wagonami wielotonowemi, jako wygodniejszemi, niż wagony typu lżejszego. Ale jest również i opozycja, która echem odbiła się i na łamach prasy i która bezwarunkowo zwalcza korzyści, płynące z wagonu 50-tonowego, a podnosi zalety lżejszego typu 25-tonowego. Argumenty opozycji należałoby wyzyskać również w obronie tego typu, który firmy polskie mogłyby przedstawić zarządowi kolei.

Polskie firmy powinny skierować projekty typu wagonu towarowego, wytwarzanego w naszych fabrykach do wyżej wspomnianego przedstawicielstwa interesów polskiego przemysłu, aby można pozyskać dla tego typu zwolenników wagonu lżejszego typu jeszcze przed rozpisaniem przetargu.

Ogromny rozwój sieci kolejowej w Mandżurji, której eksport zwiększający się z roku na rok na rynki Dalekiego Wschodu i Europy wymaga od kolejowych linji wielkiej sprawności, zmusza także zarząd kolei Wschodnio-Chińskiej do rozszerzenia kolejek podjazdowych do takich rejonów, które dotąd nie mają połączenia z główną magistralą, a mogłyby jej dostarczyć miljony ton ładunku, t. j. pszenicy, czumiży i „soya-bobów".

Dwie wielkie magistrale, t. j. kolej Południowo-Mandżurska, administrowana przez Japończyków i mająca swe ujście w porcie Dajren i kolej Wschodnio - Chińska, która pracuje dla portu we Władywostoku mają wobec znacznego ruchu osiedleńczego emigrantów z południa Chin i wzmożonej stąd produkcji na żyznych obszarach Mandżurji, znaczne zadanie do spełnienia.

Aby nie dać zarządowi kolei japońskiej zająć przodujące stanowisko w rozwoju budownictwa kolejowych sieci i ściągnięcia tem samem ładunków na kolej Południowo - Mandżurską, oraz wzmożenia pracy portu Dajren, zarząd kolei Wschodnio - Chińskiej dąży do rozwoju aparatu eksportowej zdolności swojej linji przez zwiększenie parku wagonów który dla zadowolenia potrzeb eksportowej kampanji roku 1928-29 należy, zdaniem służby eksploatacji powiększyć o nowe 3.000 wagonów.

Rozszerzenie naszej ekspansji na tym rynku i na wytwory przemysłu metalowego ciężkiego może mieć dla polepszenia położenia gospodarczego w Polsce duże znaczenie, zapotrzebowania bowiem kolei opiewają na tym rynku na miljony dolarów amerykańskich.

Tadeusz Szukiewicz.

————oooo————

Kwestja robotników kwalifikowanych.

„Kurjerowi Poznańskiemu" nadesłano z kół przemysłowych poniższe uwagi. Z wywodami autora zupełnie się solidaryzujemy. Jednakże w kwestji szkolnictwa jesteśmy bardziej radykalni. Domagamy się bowiem zamknięcia większej części gimnazjów ogólno - kształcących, a powołania w to miejsce do życia średnich szkół zawodowych. Ponieważ kwestja pracowników kwalifikowanych jest jednem z pierwszych zagadnień rozwoju gospodarczego kraju, przeto poniższy artykuł umieszczamy w całości.

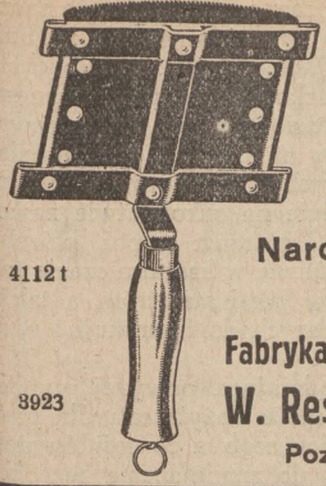
Redakcja.

Od chwili odzyskania niepodległości problem bezrobocia jest stale aktualny w Polsce. W pewnych okresach połowa zatrudnionych w przemyśle robotników pozbawiona była pracy, jednak były to czasy ogólnego kryzysu. Sytuacja na rynku pracy w roku bież. wybitnie się poprawiła, zastanawia jednak fakt, że od pewnego czasu liczba bezrobotnych prawie wcale się nie zmniejsza, doszedłszy do takiego punktu, od którego, jak twierdzą wybitni znawcy stosunków robotniczych i przemysłowych, zasadniczych odchyleń nie będzie można się spodziewać, nawet przy bardzo dobrej konjunkturze.

Dane statystyczne wykazują obecny stan bezrobocia w liczbie około 120 tysięcy ludzi, w czem liczba kobiet wynosi około 40 tysięcy. Bezrobocie zatem ma tendencję do stabilizacji w obecnych rozmiarach i jest jak na nasze stosunki za wysokie. Ta wielka cyfra staje się tem więcej niezrozumiałą, wobec skarg rozbrzmiewających ze strony przemysłu na brak robotników kwalifikowanych, na brak uczniów i t. p. Stąd więc wniosek, że wymieniona liczba bezrobotnych to sami robotnicy bez kwalifikacji, z małemi wyjątkami, jeśli uwzględni się górników na Górnym Śląsku, gdzie w kopalniach jeszcze niema pełnego zatrudnienia. Obecnie bowiem już cały przemysł znajduje się wobec braku robotnika kwalifikowanego w przykrem położeniu i mimo wielkich utrudnień, sprowadzać musi robotników z zagranicy, przez co zwiększają się znacznie koszty produkcji.

Jeżeli się wobec tego zapotrzebowania ze strony przemysłu na siły kwalifikowane weźmie pod uwagę utrzymującą się od dłuższego czasu na jednym poziomie cyfrę bezrobotnych, to dochodzi się do wniosku, że w wysokiej stosunkowo cyfrze bezrobocia przeważają zawodowi bezrobotni, pobierający różne zasiłki i uzupełniający swój dochód przygodnemi zajęciami. Ta zawodowość bezrobocia tłumaczy tę parodoksalną sytuację, że przy wzmagającem się zapotrzebowaniu na kwalifikowanego robotnika, cyfry bezrobotnych, obejmujące niekwalifikowanych, pozostają bez zmian.

Coraz większy brak robotników kwalifikowanych wynika z ubytku starych pracowników, a niechęci młodzieży do przejścia nauki podnoszącej i kwalifikującej jej pracę zawodową. Faktem jest, że cały szereg firm



Zgrzebła do koni

Szufelki do węgli
„ do śmieci
Haki do łóżek
Narożniki do okien

4112 t

Wielkopolska
Fabryka Wyrobów Metalowych

3923

W. Ressel i A. Olejniczak

Poznań, Łazarska 2.

Zakłady Przemysłowo-Handlowe i Odlewnia Metali

Tel. 320-37

„METALOWIEC"

Tel. 320-37

w Warszawie, Smocza nr. 37

5059

POLECAMY DO NATYCHMIASTOWEJ DOSTAWY wagi stołowe, belkowe i dziesiętne, mosiężne okucia budowlane, różne wyroby mosiężne, oraz sztućce. Specjalnie wykonywamy po cenach przystępnych wszelkie odlewy maszynowe, mosiężne i rotguzowe według nadesłanych modeli lub rysunków. Na zażądanie wysyłamy cenniki.

NACZYNIA ŻELIWNE

SUROWE i EMALJOWANE

NAJMOCNIEJSZE
I NAJTAŃSZE!

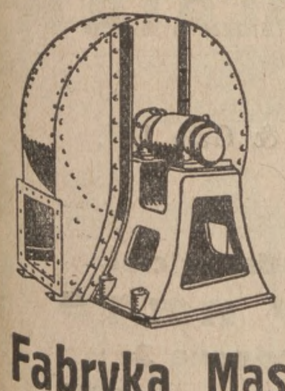
Dataliczna sprzedaż w sklepach

5125

Hurtowa sprzedaż
ZRZESZENIE POLSKICH
ODLEWNI I EMALJERNI
WARSZAWA, Kredytowa nr. 1.

ZRZESZENIE POLSKICH ODLEWNI i EMALJERNI

PØE



Wentylatory

na każde ciśnienie
i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych

Katowice-Załęże. 3296

Tow. Akcyjne

PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO

w POLSCE

RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal" Telefon nr. 22

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, miedziowany, ocynkowany, dla telegrafów i telefonów, w kręgach i prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, okrągłe i fasonowe.

LINY stalowe wydobywalne, pochylniane, prowadzące, niosące, ciągnące, dla podnośników i dźwigów, dla przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami prostemi, zakręcanemi i zapinanemi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie, kotłowe, do zbiorników, do krat, do okrętów, do zawias.

WKRĘTKI żelazne i mosiężne do drzewa i do metali, wkrętki kute, śruby do krzeseł.

SZPADLE i ŁOPATY stalowe, motyki, skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu, do koksu, do buraków, do kartofli, kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: budynki fabryczne, hale maszynowe, szkielety wież kościelnych, dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne wagony do piasku 15-o tonowe i mniejsze, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany.

4906

starał się bezskutecznie o pozyskanie uczniów, co dowodzi, że młodzież nie chce chwytać się pracy w przemyśle i odbywać tam praktykę. Ta niepożądana orjentacja wśród młodzieży robotniczej zaczyna budzić smutne refleksje wśród przemysłowców. Zdarzają się wypadki, że firmy, chcąc przyciągnąć uczniów i wykwalifikować ich w celu zabezpieczenia sobie fachowców, dają im wyższe od przeciętnych robotniczych płac.

Także uczniowie, względnie robotnicy zatrudnieni w celach wyuczania się pracy przy zagranicznych robotnikach, albo niechętnie przyjmują wiadomości od robotników zagranicznych, lekceważąc je sobie, co zdarza się w większości wypadków, albo też, co ma miejsce u innych sprytniejszych i zręczniejszych, po powierzchownem zapoznaniu się z robotą, godzą się do innych warsztatów na lepsze warunki, przenosząc się tam jako samodzielni robotnicy, gdzie spełniać porządnie swojej roboty nigdy nie będą mogli.

Naogół jednak robotnicy nie kwapią się do odpowiedniego wyszkolenia, gdyż liczą na to, że w razie braku pracy znajdą zasiłek z funduszu bezrobocia, gwarantujący im pewne minimum egzystencji i dający się uzupełnić pewnemi okazyjnemi zajęciami, nieraz bardzo dobrze płatnemi.

Nic więc dziwnego, że niektórzy bezrobotni szczególnie, posiadający rodziny, której członkowie są również rejestrowani jako bezrobotni, przy wyszukiwaniu przygodnych zajęć znajdują się w lepszej sytuacji, aniżeli robotnik, stale pracujący w fabryce.

Wyżej przedstawione stosunki są zarówno dla przemysłu jak i dla samego społeczeństwa nieznośne, dlatego trzeba zawczasu pomyśleć o środkach zaradczych.

Analizując przyczyny obecnego stanu rzeczy, dochodzimy do wniosku, że brak nam jest placówek, któreby wszczepiały w społeczeństwo, przedewszystkiem w młodzież, zrozumienie potrzeby kwalifikacji i specjalizacji w pracy i któreby młodzież robotniczą w tym kierunku odpowiednio przygotowywały, by po odbyciu pewnej praktyki w fabrykach, następnie mogła pracować tam samodzielnie.

Szkolnictwo w dziedzinie dostarczenia kwalifikowanych ludzi naszemu gospodarstwu narodowemu ma pierwszorzędną rolę do spełnienia, dlatego cel reformy naszego szkolnictwa, o której jest tak często mowa w ostatnich czasach, powinien przedewszystkiem polegać na przygotowaniu ludzi do odpowiednich zawodów. Innemi słowy, szkolnictwo polskie powinno dać młodzieży takie kwalifikacje, które są z punktu widzenia rozwoju państwa najwięcej potrzebne. Reforma do tego celu niezmierzająca, nie da wyników pożądanych, gdyż wytworzy na podstawie abstrakcyjnie opracowanych schematów nauczania ludzi nieprzygotowanych do egzystencji w naszych warunkach, którzy zamiast pożytku, przynieść mogą społeczeństwu i państwu tylko kłopot.

Warunki egzystencji w Polsce obecnej wymagają uwzględnienia przy reformie szkolnictwa przedewszystkiem wymogów życia gospodarczego naszego państwa, które w dotychczasowych projektach reform szkolnictwa pomijano. Tworzenie szkolnictwa zawodowego w tychże projektach, które właśnie ma uwzględniać potrzebę rozwoju życia gospodarczego, jest potraktowane jako rzecz zupełnie podrzędna, będąca malutkiem dodatkiem, pozbawionym głębszego związku z całością, któremu nie należy poświęcać znaczniejszej uwagi.

Reasumując powyższe, zaznaczyć trzeba, że nasze państwo szkolnictwo swoje oprzeć winno nie na uniwersytetach, ani na gimnazjach ogólno - kształcących, ale przedewszystkiem na szkolnictwie powszechnem, możliwie jaknajlepiej postawionem, ale bez wprowadzenia szerokich programów nauczania z uwzględnianiem, całego szeregu zbędnych przedmiotów wykładowych, oraz w dalszym etapie na szkolnictwie zawodowem różnych kategoryj i różnych stopni, któreby mogły przygotować i to możliwie w krótkim czasie tak kwalifikowanych robotników jak i majstrów, a także średnich techników, potrzebnych do instrukcji i nadzoru fabryk.

Tylko reforma uwzględniająca powyżej wymieniony postulat okazać się może pożyteczną dla państwa i jego rozwoju gospodarczego, a co najgłówniejsze, przyczyni się napewno do zmniejszenia bezrobocia, oraz zabezpieczenia dobrobytu społeczeństwu, a także zabezpieczy państwo przed nadprodukcją ogólnie wykształconych, t. zw. inteligentów, mających wielkie aspiracje i potrzeby, a małe zawodowe kwalifikacje, wiecznie niezadowolonych i wytwarzających na skutek owych złych warunków ekonomicznych ferment społeczny, a da natomiast tak potrzebnych pracowników wykwalifikowanych, posuwających naprzód swą pracą twórczą życie gospodarczo - społeczne.

„ELIBOR“

Spółka Akcyjna Handłowo - Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 62-66

PRZEDSTAWICIELSTWA:

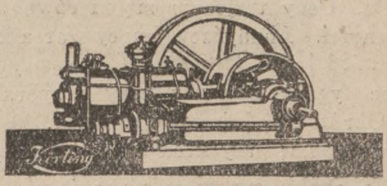
KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa

MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bleckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB“
PASY SKÓRZANE „Herkules“ Gnerlich, Cieszyn
PASY BAWEŁNIANE wielbłądzie, Balata, „Lechat“, Belgja

4617

KARBID WIELKOPOLSKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI
Günther & Co., Frankfurt n. M.

Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materjał śrubowy, Węgiel kowalski i t p.



MOTORY DIESLA

ŚLUSARNIA ARTYSTYCZNA dla budowli i krat z kutego żelaza

Wykonuję wszelkie prace konstrukcyjne żelazne n. p.: okna wystawne, bramy, okna do fabryk, schody, balkony, oranżerje, nadgrobki, markizy do okien patentowe na łożyskach kulkowych, także i wszelkie reperacje wchodzące w zakres ślusarstwa. Sumienne i staranne wykonanie po cenach umiarkowanych. W tem nowem przedsiębiorstwie proszę uprzejmie o łaskawe poparcie.

5002

Z poważaniem

BIURO ul. Małeckiego 13 — **KORNELI BRYKCZYŃSKI, mistrz ślusarski**

Standing

LAKIERY dla przemysłu. — FARBY do wagonów i farby olejne. — FARBY odporne na rdzę. — LAKIERY wierzchnie i do szlifowania. — SZPACHTLÓWKI, LAKIERY ASFALTOWE.

Uprasza się zażądać oferty. 317

„STANDING“ FABRYKA LAKIERÓW I FARB S. Z O. O.

GDAŃSK - WRZESZCZ, Friedensschluss — **Telefon nr. 41698 — Adres telegr.: Standing**

BECZKI ŻELAZNE

malowane i ocynkowane od 100—620 ltr.

zawsze na składzie

TOW. DLA PRZEMYSŁU ROLNEGO

Tel. 247-54, 221-44 **WARSZAWA** Galerja Luxenburga 61

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze:

M. Paluch, Poznań, ul. Kantaka 6
Biuro Rolniczo-Handlowe.

4992

RURY kotłowe, gazowe czarne i ocynkowane

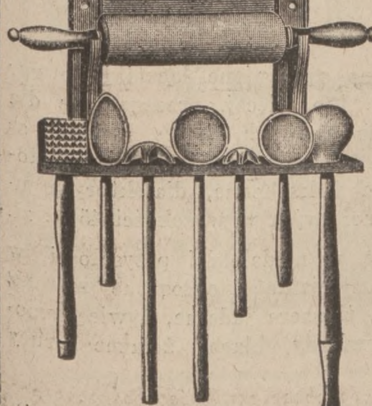
poleca do natychmiastowej dostawy ze składu w Poznaniu

DOM HANDLOWY

ANTONI BERNHARD

Poznań, Wielkie Garbary 18, Tel. 12-59

4226



Wyroby drzewne, kuchenne

poleca

A. Koszewski

Poznań
Stary Rynek nr. 61.

4991

„Der Eisenhändler“

Otto Hoffmanna Wydawnictwo w Bunzlau na Śląsku

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 30-tu lat i dwa razy w tygodniu

Numery na okaz na życzenie wysyła:
Otto Hoffmann's Verlag „Der Eisenhändler“, Bunzlau.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO
ZAGRANICY

ANGLJA.

Rynek metalowy przedstawia tendencję bardzo niejednolitą. Ceny trzymają się nierównomiernie zależnie od okoliczności. Londyńscy kupcy zareagowali przeciw zwyżce ceny miedzi i to tak, że opadła ona o 1 funt na tonie. Pod koniec tygodnia znowu ceny przybrały tendencję zwyżkową. Obrót tygodniowy wynosił 4.000 ton. Przeciętna płaca gotówką 59,3; przy kredycie trzymiesięcznym 59.7.

Na rynku cynowym wahania cen były jeszcze większe aniżeli na rynku miedzi. Mimo to kampanja tygodniowa zakończyła się pomyślniej, aniżeli w tygodniu poprzednim. Wprawdzie krajowi i kontynentalni kupcy trzymali się zdecydowanie w rezerwie, ale zato kupcy amerykańscy okazywali wielką ruchliwość, która utrzymała mocniejszą tendencję rynkową. Przy tygodniowym obrocie około 3 245 ton płacono gotówką 264.12.6, wekslami z trzymiesięcznym terminem 266.7.6 za tonę.

Tendencja ołowiu również wzmocniła się. Jednakże polepszenie to przypisać należy raczej sztucznym kombinacjom spekulacyjnym. Na zwyżkę cen wpłynęły specjalnie na ten cel obliczone odkupy zawodowych spekulantów metalowych.

Wpływ mocnej tendencji cen cynku na rynku amerykańskim objął także rynek londyński, mimo, że obroty w tygodniu sprawozdawczym były nieznaczne tylko. Z powodu krytycznego położenia przemysłu galwanizacyjnego oraz blach i narzędzi pocynkowanych, spożycie rynku utrzymuje się na niskim stopniu.

NIEMCY.

Dziś, 29 listopada, pracodawcy i pracobiorcy w rejonach nadreńskim i Essen podejmują ponownie pertraktacje w sprawie ośmiogodzinnego dnia pracy dla pracujących przy ogniu w walcowniach i stalowniach.

O ile wiadomo, ze strony robotników nie wpłynęły żadne ściśle określone i sformułowane projekty. Zresztą zamierzają oni urzeczywistnić przewidziany już poprzednio i przedyskutowany projekt, mający wejść w życie z nowym rokiem 1928. Przedsiębiorcy też godzą się na ten projekt. Obciążenie kosztów produkcji przez wprowadzenie trzeciej zmiany, zamierzają znieść przeprowadzając w ściślejszy sposób racjonalizację produkcji oraz rozszerzenie zmechanizowania pieców tomasowych i martynowych. Wymagać to będzie sporo czasu i nakładu, jednakże ze względów zdrowotnych i socjalnych sprawy tej na dalszą przyszłość odłożyć nie można.

Równocześnie występuje na widownię sprawa mieszkań robotniczych, potrzebnych dla nowych, wykwalifikowanych robotników, których trzeba będzie przyjąć, celem normalnego uruchomienia trzeciej zmiany. Chodzi tu o wybudowanie minimum około 10.000 mieszkań robotniczych. Wymagać to będzie kapitału około 50 miljonów Rm., którą to sumą ma być obciążony kapitał dywidendowy zjednoczonego przemysłu stalowego w wysokości 6%. W ten sposób zamierza się rozwiązać tę palącą kwestję, bez osobnego obciążania budżetu państwowego.

Dalsze utrzymanie konjunktury w przemyśle żelaznym zależy od możliwości otrzymania potrzebnych zasiłków kapitałowych. Przemysł pracuje resztkami rezerw. Brak gotówki odbija się ujemnie i powoduje osłabianie siły ruchu w przemyśle i handlu.

Wymownym wyrazem ogólnego braku gotówki jest słabnąca zdolność płatnicza we wszystkich gałęziach handlu żelazno-metalowego. Bank Rzeszy przeżywa od chwili podwyższenia dyskonta ciężkie chwile. Najbliższa przyszłość zależeć będzie od tego, w jakiej mierze i proporcji uda się przeniesienie licznych długów krótkoterminowych do rzędu pożyczek długoterminowych. Ogółem jednak staje się z dnia na dzień rzeczą jaśniejszą, że krajowy rynek pieniężny niezdoła żadną miarą utrzymać się bez pomocy zagranicznej.

AUSTRJA.

Dnia 27 października rb. parlament przyjął trzecią nowelę do taryfy celnej, przedkładając ją równocześnie pod debatę Rady Związkowej. Prawdopodobnie wejdzie ona w życie w najbliższej przyszłości bez znaczniejszych zmian brzmienia obecnego.

Nowela przewiduje pewne zmiany w obecnych stawkach celnych, które tu niżej podajemy. Nieuwzględniamy jednak stawek zafiksowanych w umowach handlowych, które narazie pozostają w niezmienionej wysokości.

Pozycja taryfy celnej	WYSZCZEGÓLNIENIE TOWARU	Składka w kor. zł za 100 kg. obecna	przyszła
378	Rury wężowe, łączniki do rur, flansze z kutego żelaza:		
	a) surowe, albo zwyczajnie obrobione	22	32
	b) inne	26	35
379	Części budowlane żelazne (konstrukcje żelazne), gotowe lub wykończone części składowe, obrobione	15	18
o x 381	a) wyr. z blachy o grubości 2 mm. albo więcej:		
	1. drzwi prasowej blachy stalowej	14	24
	1. surowe, także szorowane, grubo pomalowane. dekapowane, albo dresowane,	24	36
	2. w inny sposób zwyczajnie obrobione, cynkowane lub powleczone ołowiem . . .	50	60
	3. cynowane	50	120
	Uwaga: Wyroby emaljowane z blachy dotychczas dane w g. poz. 381 a/2. podlegają ocleniu w g. poz. 381 b/3. Wyroby z blachy grubości poniżej 2 mm.:		

Z pozycji 378 wyłączone są spojone łączniki do rur z grubością ściany 34 mm. lub więcej, przeznaczone dla publicznych zakładów wodociągowych, które i nadal są wolne od cła. Z pozycji 381,a,2 wyłączone są nakrycia stołowe i przedmioty domowe i kuchenne, dla których utrzymana jest stawka konkurencyjna w wysokości 45 k. zł.

Przewidywać należy, że w niedalekiej przyszłości, w drodze rozporządzenia ministerjalnego ogłoszone zostaną podwyżki stawek na zboże, tłuszcze jadalne, żywicę, smołę, olej terpentynowy i żywiczny, blachy żelazne i rury kuto-żelazne.

(Zebrał i opracował J. Taberski).

Wełnę drzewną

do opakowania i wyściełania,

Sznury

z wełny drzewnej

do izolowania przewodów parowych i studni i do opakowania części maszyn i t. d.

dostarcza tanio
w pojedyńczych belach lub wagonami

Przemysł Drzewny

Herman Schütt

Czersk — Pomorze

4393

U specjalisty

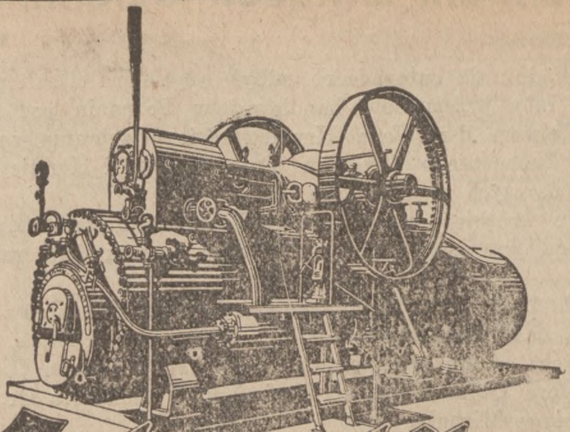
należy kupować przybory do

samorodnego spawania

palniki, węże, reduktory, druty, proszki, tlen, wodór, acetylen, karbid. 4392

Jerzy Dziembowski

Tel. 15-14. Bydgoszcz, pl. Wolności



Lokomobile z kotłami

o ca 30 % większemi jak firm konkurencyjnych, na parę przegrzaną z kondensacją i bez, do 800 K. M.

Lokomotywy parowe i motorowe.
Walce drogowe.
Maszyny do wyrobu dróg smołowych i **asfaltowych**, pracujące samoczynnie pod ciśnieniem.

dostarcza

Generalna reprezentacja wszechświatowej firmy

Henschel & Sohn, Cassel

na Poznańskie i Pomorze:

Inż. Sobański i Szafarkiewicz
dawn. Oddział Techn. Banku Młynarzy,
Poznań, ul. Wenecjańska 6. Tel. 14 42.

Poważni zastępcy na poszczególne powiaty poszukiwani

BUDUJEMY w naszych warsztatach **Maszyny Młyńskie** oraz kompletne **młyny** z napędem parowym, motorowym i wodnym.

DOSTARCZAMY wszelkie artykuły techniczne dla młynów **gazę jedwabną** pasy, gurty, śruby itp.

RYFLUJEMY walce.

W rozliczeniu przyjmujemy używane maszyny. 47

Wytwórnia Pędni, Maszyn i Odlewnia Żeliwa

KRAWCZYK i S-ka

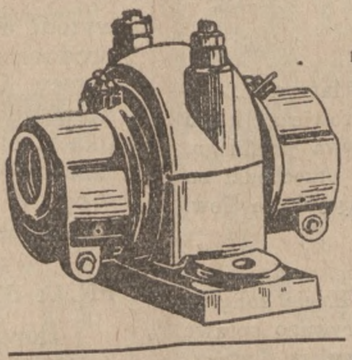
w Zawierciu

Specjalność: PĘDNIE, odlewy maszynowe i budowlane żeliwne i bronzowe, koła zębate stożkowe i czołowe.

STALE NA SKŁADZIE SPRZĘGŁA CIERNE HILLA

Całkowite urządzenia elewatorów i transporterów zbożowych, węglowych i innych.

OKNA ŻELAZNE.



WŁASNE BIURO w Warszawie, ul. Krucza 16, tel. 105-17.

Przedstawicielstwa:

na Wielkopolskę: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Poznaniu, Plac Wolności 14 a, tel. 40-10 i 40-11, tamże stale na składzie konsygnacyjnym: wałki transmisyjne, łożyska, wieszaki Sellersa, koła pasowe i t. p.

na Pomorze: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 66, tel. 912.

na Małopolskę Zachodnią: Inż. J. Lombardo w Krakowie, ul. Szewska 24.

na Zagłębie Dąbrowskie i Górny Śląsk: Inż. St. Okoński, Sosnowiec, ul. Kaliska 1 c telefon 694.

3677

Zachodni Związek Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych w Poznaniu.

W dniu 22 listopada rb. odbyło się na małej sali posiedzeń Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu pod przewodnictwem d-ra Jana Hryniewieckiego zebranie założycieli Zachodniego Związku Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych w Poznaniu.

Po krótkiej dyskusji zebrani uchwalili statut Związku pod powyższą nazwą w formie towarzystwa zapisanego.

Do Zarządu wybrano jako prezesa: Dr. Stanisława Waschkę, jako wiceprezesa: p. Dr. Marcelego Scheffsa, jako dalszych członków Zarządu: radcę Mikołajczaka Leona, redaktora Ołdziejewskiego Kazimierza i redaktora Dr. Winiarskiego Michała.

Wciągu dyskusji, jaka miała miejsce nad celowością założenia Związku, jak również nad poszczególnemi postanowieniami statutu, podnoszono, że ponieważ Związek Warszawski formalnie postulatów poznańskich w kierunku autonomji oddziałów nie uwzględnił, należy ukonstytuować Związek samodzielny.

Udowadniano słuszność tego stanowiska tem, że bądź co bądź istnieją różnice struktury gospodarczej, które narzucają wprost zupełnie inne ustosunkowanie się i ujęcie zagadnień gospodarczych. Pozatem na Ziemiach Zachodnich istnieją różnice kultury gospodarczej.

Jednem słowem, działalność dziennikarzy i publicystów gospodarczych na Kresach Zachodnich ma swego rodzaju specyficzną podstawę społeczno- gospodarczą, którą należy w interesie publicznym wykorzystać. Albowiem tylko na wzajemnem skrzyżowaniu się regjonalnych prądów kulturalnych polega siła i prężność kultury ogólno-krajowej.

Nakoniec zebrani uchwalili upoważnić Zarząd Zw. do przystąpienia w charakterze członka do Warszawskiego Stowarzyszenia Polskich Publicystów i Dziennikarzy Gospodarczych na warunkach, jakie Zarząd uzna za stosowne.

W ciągu dyskusji, jaka miała miejsce nad celowością założenia Związku, jak również nad poszczególnemi postanowieniami statutu, wszyscy zebrani jednomyślnie wyrażali potrzebę możliwie ścisłego współdziałania z innemi pokrewnemi związkami w kraju powstałemi, w szczególności ze Związkiem warszawskim.

Wiadomości z branży

WARUNKOWA ODPRAWA CELNA MODELI FABRYCZNYCH.

Ministerstwo Skarbu upoważniło Dyrekcję Ceł do udzielania pozwoleń na wprowadzenie do kraju bez cła, jak również na wywóz za granicę modeli fabrycznych do wyrobu odlewów części maszyn i t. p. Stosowaną tu będzie procedura odprawy warunkowej ,t. j. importerzy składać będą zabezpieczenia cła, które będzie zwracane z chwilą powrotu modelu za granicę, przyczem odpada obowiązek przedkładania pozwoleń przywozu. W wypadku wywozu modeli, pozwolenie upoważniać będzie do powrotnego ich wprowadzenia bez cła.

Termin powrotnego wywozu za granicę, względnie przywozu do kraju odprawianych warunkowo modeli nie może przekraczać sześciu miesięcy. Pozwolenia udzielane będą jedynie poważnym i godnym zaufania fabrykom krajowym.

ULGI CELNE DLA MASZYN I APARATÓW.

Zgodnie z ostatniem rozporządzeniem ministra przemysłu i handlu, przy przywozie maszyn i aparatów, nie wyrabianych w kraju, o ile stanowią część składową nowo-instalowanych kompletnych urządzeń oddziałów zakładów przemysłowych lub mają służyć do obniżania kosztów, względnie zwiększenia produkcji przemysłowej i rolnej, mogą być stosowane cła ulgowe, wynoszące 20% cła normalnego. Rozporządzenie to ma oczywiście poważne znaczenie dla naszego przemysłu.

SPRZEDAŻ HUTY BLACHOWNIA.

Huta Blachownia, wybudowana przed 30 laty w b. majątku wielkiego księcia Mikołaja Aleksandrowicza, która przeszła w swoim czasie na własność państwa polskiego, została sprzedana i z dniem 1 grudnia r. b. przechodzi na własność „Zakładów Modrzejowskich“, należących do Tow. Akc. B. Hantke.

O CZAS PRACY W HUTNICTWIE.

Dnia 23 b. m. odbył się w Królewskiej Hucie kongres rad załogowych hut żelaza i metali. Rozpatrywano sprawę wprowadzenia 8-mio godzinnego dnia pracy w hutach, przyczem uchwalono rezolucję, domagającą się bezwzględnie wprowadzenia 8-mio godzinnego dnia pracy od dnia 1 stycznia 1928 roku.

UTWORZENIE KARTELU RUR.

W dniu 22 b. m. nastąpiło w Berlinie podpisanie umowy ,mocą której do międzynarodowego kartelu rur wstąpiły Huta Bankowa, Sosnowieckie Fabryki Rur i Żelaza, Zjednoczone Huty Królewska i Laura.

Huta Bismarcka już dawniej należała do kartelu. W ten sposób wszystkie zakłady ,produkujące rury, należą obecnie do kartelu. Dla sprzedaży wewnątrz kraju stworzony zostaje syndykat z siedzibą w Katowicach i oddziałem w Warszawie. Na czele syndykatu staje były minister Grodziecki, obecny dyrektor Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury.

PERTRAKTACJE W SPRAWIE UTWORZENIA GIEŁDY ŻELAZNEJ W PARYŻU.

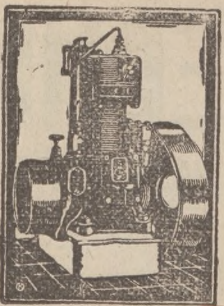
Francuski związek kupców łomu i żelaza zwrócił się do Comité des Forges w sprawie utworzenia giełdy towarowej łomu i żelaza. Jednym z argumentów jest uniezależnienie francuskiego eksportu od giełdy brukselskiej, koncentrującej dotąd odnośne obroty. Comité des Forges, który w zasadzie, o ile się wydaje, ocenia powyższą propozycję dodatnio, zachowuje sobie ostateczną decyzję w tej sprawie do okresu utworzenia syndykatów sprzedażnych Międzynarodowego Kartelu Stalowego, z czem omawiana sprawa, oczywiście jest w pewnym związku.

MIĘDZYNARODOWY KARTEL DRUTU WALCOWEGO

wszedł w życie dnia 15 b. m. Do kartelu przystąpili producenci niemieccy, belgijscy, francuscy i luksemburscy. Czas trwania kartelu określono na 6 miesięcy, licząc od dnia 1 października bież. r. Jeśli do 1 kwietnia r. przyszłego nie nastąpi nowe porozumienie, uczestnicy kartelu znowu otrzymują zupełnie wolną rękę. W przyszłości dziś obowiązująca cena nie będzie zmienioną.

FILJA FORDA W JAPONJI.

Dowiadujemy się, że Ford Motor Co otrzymała zezwolenie na urządzenie warsztatu w Yokohamie, gdzie montować będzie 200 samochodów dziennie. Koszta budowy warsztatów preliminowane są na miljon dolarów.



Adres telegr.: „JAP“ Poznań

Telefon Nr. 18-85

W. Gierczyński i S-ka

CENTRALA MASZYN I NARZĘDZI WSZELKIEGO PRZEMYSŁU
SKŁAD ARTYKUŁÓW TECHNICZNYCH

Poznań, Św. Marcin 13

Silniki spalinowe i elektryczne
Maszyny i narzędzia do obróbki drzewa i metali
Łożyska kulkowe i rolkowe
Kompletne urządzenia warsztatów mechanicznych. 4907

WSZELKIE ARMATURY I INNE ARTYKUŁY WCHODZĄCE W ZAKRES TECHNICZNY



Krajowe i czeskie rury i koryta glazurowane, szamoty, płyty posadzkowe i ścienne glazurowane, cegłę, pustaki, sufitówkę, płyty cegłowe, dachówkę paloną, papę smołę, lepnik karbolineum, „Korjolit“, „Eternit“, gwoździe, drut, szplisy pod dachówkę, szklaną dachówkę, marmur tł. do teracco, „Ceresit“ kafle do piecy.

i wszelkie inne materjały budowlane poleca hurtownie i detalicznie

STEFAN PEŁCZYŃSKI

POZNAŃ

4350

Dworzec towarowy - Telefon 56-50

I-a Olej terpentynowy I-a

podwójnie rektyfikowany — koloru wodnego

Olej terpentynowy

czyszczony — koloru słomkowego

dostarcza w każdej ilości po cenach fabrycznych.

Pomorska Destylacja Drzewa

Czersk-Pomorze.

Jedyne przedsiębiorstwo destylacji drzewa w Zachodniej Polsce.

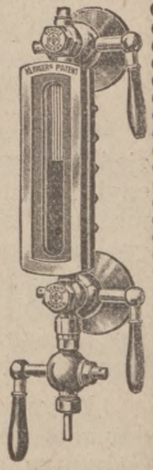
7079 5067

„Klingerit“ najlepsze uszczelnienie

dla wysokich ciśnień.

Jedynie prawdziwe z marką ochr. „Klingerit“





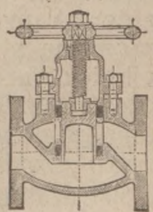
Klinger'a reflekcyjne armatury wodomierzowe.

Klinger'a reflekcyjne specjalne szkła twarde.



4421

Klinger'a wentyl ze stawidłem tłokowem.



Rich. Klinger

G. m. b. H.

Gumpoldskirchen pod Wiedniem.

Bracia Deierling

Poznań Składowa 4.



Polecamy: latarnie stajenne, piece, rury, kolana, hacele, podkowy i podkowce. 4803

ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

Otwarcie radjostacji katowickiej.

Dnia 4 grudnia r. b. odbędzie się otwarcie oficjalne radjostacji katowickiej. Montaż jej jest już ukończony. Aparatura stacji umieszczona jest w budynku, wystawionym na Brynowie, a mającym około 250 metr. kwadratowych powierzchni. Aparatura stacji została dostarczona przez T-wo Standard Elekric Co w Londynie. Studjo oraz biura znajdują się przy ulicy Mielęckiego w gmachu Banku Związku Spółek Zarobkowych. Stacja nadawać będzie audycje swoje na fali 422 metrów. Siła stacji wynosi 10—12 kilowatów w antenie. Nad programem stacji czuwa Kuratorjum, złożone z 3 przedstawicieli Województwa Śląskiego, a mianowicie pp. naczelnika Wydziału Skarbowego dr. Bielaka, naczelnika Wydz. Ośw. Publiczn. dr. Ręgorowicza, konserwatora Województwa Śląskiego dr. Dobrowolskiego, oraz 2 przedstawicieli Polskiego Radja, naczelnego dyrektora p. Chamca i miejscowego dyrektora programu prof. Tymienieckiego. Programy stacji będą stosownie do życzenia władz miarodajnych ściśle apolityczne, gdyż zadaniem radja jest szerzenie kultury, a nie walki politycznej. W najbliższym czasie rozpocznie się również wzajemna wymiana programów muzycznych przy pomocy drutów telefonicznych pomiędzy stacjami nadawczemi Polski, Austrji, Czechosłowacji i Niemiec. Dzięki tej wymianie mniejwięcej co cztery tygodnie audycje nadawane w Polsce będą transportowane przy pomocy drutów telefonicznych do stacyj powyżej wymienionych krajów i przez te stacje nadawane, co będzie bezspornie bardzo potężnym środkiem szerzenia polskiej propagandy artystycznej zagranicą. Wymiana nastąpi na podstawie warunków ułożonych na konferencji Radjofonicznej, jaka odbyła się w dniach 14 i 15 ub. miesiąca w Warszawie i w której brali udział naczelni dyrektorzy broadcastingów 4-ch sąsiednich krajów, oraz przedstawiciele Ministerstw Poczt i Telegrafów tych krajów.

Radjoamatorzy, którzy w dniu 16 listopada r. b. w godzinach wieczornych nastawili swe odbiorniki na falę warszawską przeżyli niemałą niespodziankę. Oto głos speakerki warszawskiej zapowiedział pierwszą próbną transmisję z Katowic. Niecierpliwie przez rzesze radjosłuchaczy oczekiwane Katowice odezwały się wreszcie po raz pierwszy w głośnikach i słuchawkach: grała orkiestra 73 pułku piechoty. Wprawdzie nie mogła jeszcze stacja katowicka przemówić przez własną antenę, lecz musiała się posługiwać anteną warszawską i krakowską. Swiadczy to jednak o tem, że Polskie Radjo zgodnie ze swemi celami i zadaniami dąży do tego, aby wszystkie radjostacje, rozsiane po różnych ziemiach Rzeczypospolitej, tworzyły jedną zgodną rodzinę radjową. W rodzinie tej stacja katowicka zajmie poczesne miejsce. Pierwsze odezwanie się stacji katowickiej za pośrednictwem Warszawy i Krakowa jest nowym dowodem tej ścisłej łączności rodzinnej między stacjami polskiemi. Łączność tę podkreślą w przyszłości jeszcze mocniej liczne wymiany programów radjowych drogą transmisyj między poszczególnemi polskiemi stacjami nadawczemi. Pomimo krótkiego czasu trwania próbnej transmisji zauważyło ją jednak bardzo wielu radjosłuchaczy, czego dowodem są liczne zapytania telefoniczne w biurze Polskiego Radja w Katowicach, dotyczące terminu uruchomienia stałych transmisyj, względnie uruchomienia własnej stacji, oraz nadawania przez własną antenę.

Radjotelegrafja kierunkowa.

Jedną z mniej znanych, a doniosłych odgałęzień wiedzy radjowej jest t. zw. radjogonjometrja czyli radjotelegrafja kierunkowa. Polega ona na możności odbierania sygnałów ze ściśle określonego kierunku. Pozostaje to w przeciwieństwie do działania zwyczajnych stacyj radjotelegraficznych, które odbierają sygnały radjalnie (promienisto) ze wszystkich kierunków, nie mogą zatem określić kierunku stacji nadawczej.

Natomiast radjostacja kierunkowa jest tak zbudowana, że może ustalić kierunek stacji nadawczej. Głównym czynnikiem radjostacji kierunkowej jest antena ramowa. Jeżeli tę antenę ustawimy jej płaszczyzną stycznie do obwodu promieniującej energji elektromagnetycznej, wysyłanej ze stacji nadawczej, to antena przejmuje tę energję w całości. Antena ramowa umieszczona w innem położeniu już tylko częściowo odbiera fale elektromagnetyczne, a ustawiona prostopadle nie reaguje wcale.

Na tych własnościach anteny ramowej oparto konstrukcję specjalnych odbiorników, które umożliwiają ściśle określenie kierunku stacji nadawczej. Ażeby ustalić także i miejsce tej stacji, wystarczy ustawić dwie radjostacje kierunkowe w pewnej znanej odległości od siebie. Wówczas te dwie stacje pozwolą nakreślić dwie linje kierunkowe do stacji nadawczej. Punkt przecięcia się tych linij będzie miejscem położenia stacji nadawczej. Odległość tego punktu można łatwo obliczyć na podstawie rachunku trygonometrycznego (stąd nazwa — radjogonjometrja). Dzięki tym swoim właściwościom radjogonjometrja może oddać bardzo duże usługi w lotnictwie i żegludze.

O ile chodzi o lotnictwo, to dla samolotów radjogonjometrja jest jednym z najpewniejszych środków orjentacji w podróżach nocnych i we mgle. Orjentowanie może odbywać się w dwojaki sposób. Pierwszy z nich polega na kierowaniu samolotem przez dwie radjostacje lądowe. Mianowicie stacja samolotu wysyła do nich znaki, a radjostacje ustalają linje kierunkowe i na ich podstawie czasowe położenie samolotu, o czem dają mu znać drogą ra-

djową. Pomiary te jednak mogą być dokładne przy odległościach wynoszących najmniej 60 klm. od samolotu do stacji ziemnej.

Drugi sposób polega na tem, że samolot ma sam ruchomą antenę ramową i kompas. Przy pomocy tej anteny może każdej chwili odbierać fale ze stacji nadawczej portowej (miejsce startu) i ze stacji nadawczej przeznaczenia (miejsce lądowania). Sposób ten łatwiejszy i doskonalszy od pierwszego pozwala lotnikowi stale kontrolować kierunek lotu i w razie zmylenia go przyjąć natychmiast właściwy.

W podobny sposób jak przy żegludze powietrznej mogą się orjentować i okręty na morzu, którym radjogonjometrja może oddać nieocenione usługi. Podczas słynnej wyprawy Amundsena na biegun północny w r. 1926 działały dwie specjalnie wybudowane radjostacje gonjometryczne. Stacje te kierowały stale statkiem Amundsena, a co ciekawsze, prędzej od niego stwierdziły, że dotarł do bieguna.

Radjogonjometrja ma jeszcze osobne znaczenie dla wojska. Mianowicie przy pomocy dwóch conajmniej radjostacyj gonjometrycznych można ustalić położenie każdej radjostacji nieprzyjacielskiej, a to celem ewentualnego jej zniszczenia przez artylerję czy lotnictwo. Już podczas wojny światowej w jej końcowym okresie stosowano na froncie zachodnim ten niezawodny system wykrywania stacyj nieprzyjacielskich.

Jak widzimy zatem rozwój radjogonjometrji posiada bardzo poważne znaczenie dla wojska.

— p. Z. —

Jak zrobić dobry opornik zmienny?

Pomysłowość radjoamatorska.

Opornik, który poniżej omówimy, podobny jest naogół do znanego fabrykatu angielskiego — Wirelass, jedyną zmianą jest to, że kontakt pomiędzy linją grafitową a suwakiem, odbywa się nie zapomocą sztyfcika grafitowego, lecz kulki metalowej.

Sporządzić go bardzo łatwo. Z niepolerowanego ebonitu lub trolitu grubości 4 m/m wycina się niewielki kwadrat. W środku płytki nawierca się otwór 6 m/m, w który wpuszczamy tulejkę telefoniczną i przykręcamy ją muterką. Teraz pomiędzy rupieciami wyszukujemy kawałek pręta gwintowanego z dwiema nakrętkami, pasek sprężystej blachy, najlepiej mosiężnej, kulkę, np. z łożyska roweru, kawałek sprężyny i dwa niewielkie zaciski. Pręt powinien być dłuższy o jakieś dwa centymetry od tulejki telefonicznej. Na przygotowanej już i pięknie opiłowanej płytce zataczamy cyrklem łuk 300°, na jednym końcu łuk wiercąc otwór na zacisk. Obok pierwszego zacisku w odległości centymetra wiercimy otwór na drugi zacisk. Wkręcamy oba zaciski, dając pod pierwszy zacisk okrągłą podkładkę z cynfolji, a drugi łącząc za pomocą paska blachy ze środkową tulejką. Teraz przystępujemy do zmontowania opornika. W tulejkę wkładamy pręt znasadzoną na końcu główką, na wystający koniec nakładamy sprężynkę i przykręcamy muterkę. Z blachy wycinamy pasek długości 5 cm., szerokości 1 cm. Na koniec paska kładziemy kulkę i uderzamy mocno młotkiem, utworzy się niewielkie zagłębienie, będzie to łożysko dla kulki, na drugim końcu paska wiercimy otwór o średnicy mniej więcej równej średnicy pręta. Nakoniec wygiąwszy tak pasek, aby kulka umieszczona w zagłębieniu, mogła dokładnie kontaktować z nakreślonym na płytce łukiem grafitowym, przykręcamy pasek na koniec pręta, podkładamy kulkę i przykręcamy tak nakrętką, aby kulka przy kręceniu gałką pod wpływem tarcia lekko się obracała. Opornik jest gotowy; chcąc go przykręcić do aparatu, należy w płycie czołowej wywiercić otwór o średnicy 6 mm., zdjąć główkę oporu, włożyć górną część tulejki i zakręcić nakrętek. Ponieważ z biegiem czasu grafit się ściera, przeto co pewien czas należy łuk poprawiać ołówkiem. Wielkość oporu najlepiej jest dobrać eksperymentalnie, poszerzając lub zwężając linję.

(b. s.)

Zwiększenie mocy radjostacji warszawskiej.

Z powodu uruchomienia nowych stacyj nadawczych w Katowicach i Wilnie, z których katowicka będzie bardzo silną, radjostacja warszawska, która będzie zawsze centralną polską stacją nadawczą, chcąc utrzymać swoje dominujące stanowisko, zwłaszcza wobec bardzo silnej stacji katowickiej, będzie musiała zwiększyć swoją moc.

Wydział techniczny Polskiego Radja, z naczelnym inżynierem p. Hellerem na czele, rozpoczął już prace w tym kierunku, uwieńczone odrazu na wstępie sukcesem. Niedawno bowiem uskuteczniono potrójne uziemnienie warszawskiej stacji nadawczej, co spowodowało zwiększenie promieniowania stacji, a więc i zwiększenie jej zasięgu. Fakt ten skonstatowało wielu z pośród radjosłuchaczy prowincjonalnych, którzy w listach donoszą kierownictwu technicznemu stacji warszawskiej, iż odbiór na zwykły aparat detektorowy poprawił się znacznie, co daje się przedewszystkiem zauważyć w okolicach bardziej od Warszawy odległych.

Dzięki zastosowaniu potrójnego systemu uziemienia według opinji fachowców, ma się zwiększyć siła promieniowania stacji warszawskiej o 25—30 proc. dotychczasowej siły. Jest to pierwszy krok, zdążający do zwiększenia mocy stacji warszawskiej. Drugie posunięcie w tym kierunku — to wstawienie dodatkowego kompletu maszyn i zwiększenie ilości czynnych lamp, co nastąpi prawdopodobnie jeszcze z końcem tego roku, a w każdym razie najpóźniej w pierwszych miesiącach roku przyszłego, tak, że niedługo stacja warszawska posiadać będzie moc 16 kilowatów w antenie.

Kierownictwo techniczne naszych stacyj robi wszystko, aby radjofonja polska nie dała się prześcignąć pod żadnym względem broadcastingom zagranicznym, aby jak największa ilość ludności polskiej korzystać mogła z radja za pośrednictwem tanich aparatów detektorowych.

W. R.

Statystyka telefonów na całym świecie.

Podług statystyki z dnia 1 sierpnia 1925 roku liczba telefonów, wynosiła na 100 mieszkańców na całej kuli ziemskiej — 1,4; w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej — 14,2; w Kanadzie — 11,5; w Danji — 9; w Szwecji — 7; w Norwegji — 6,2; w Szwajcarji — 4,8; w Niemczech — 3,8; w Anglji — 2,8; w Holandji — 2,8; w Finlandji i Austrji — 2,3; w Belgji — 1,7; we Francji — 1,5; w Japonji — 1; w Czechosłowacji — 0,8; w Hiszpanji — 0,6; we Włoszech, Meksyku i Polsce — 0,5; a w Rosji sowieckiej — 0,2. Z całkowitej liczby telefonów kuli ziemskiej przypada procentowo: 62 procent na Stany Zjednoczone, 26 procent na Europę i 12 procent na pozostałe kraje. Za ostatnie lat 50 liczba telefonów w Stanach Zjednoczonych wzrosła z 2593 w roku 1876 na 17 574 252, w roku 1926 czyli 6760 razy. W Niemczech natomiast za ostatnie lat 25 cyfry te wynosiły: w 1900 roku — 250 000, a w roku 1925 — 1 650 000 telefonów, czyli, że liczba ich wzrosła 6,6 razy.

Statystyka elektryfikacji gospodarstw domowych.

Ciekawą statystykę rozpowszechnienia różnych aparatów elektrycznych w gospodarstwach domowych Stanów Zjednoczonych podaje czasopismo „Electrical World". Aparaty te z roku na rok coraz więcej się wprowadzają. Było w użyciu: maszyn do lodu 70 tys., aparatów do gorącej wody 85 tys., kuchen elektrycznych 300 tys., żelazek do prasowania 10 miljon., pieców do ogrzewania 1 i pół miljon., maszynek do kawy 2 miljon., maszyn do prania 2 i pół miljon., wentylatorów 2 i pół miljon., elektrycznych odkurzaczy 4 miljony. Cyfry te świadczą o wysokim stopniu elektryfikacji techniki życiowej ludu amerykańskiego w porównaniu z naszemi skromnemi stosunkami. Zasada amerykańskiej filozofji życiowej, sprowadzenia przeszkód i trudności życiowych do najniezbędniejszego minimum, znalazła w tych cyfrach wymowny wyraz.

Piękne słowa — cierpkie czyny.

Na zjeździe Dziennikarzy i Publicystów ekonomicznych we Lwowie, wygłosił minister Przemysłu i Handlu Kwiatkowski słuszne i uznania godne słowa, że dla rozwoju przemysłu i handlu konieczną jest stabilizacja cen. Przyznając zupełną rację p. ministrowi, od siebie dodajemy, że stabilizację cen wogóle, poprzedzić musi stabilizacja stosunków podatkowych, taryfowych, ciężarów i świadczeń społecznych. Wszystko to jest nieodzowne i jedynie pozwala kupcowi i przemysłowcowi kalkulować na dalszą metę. Dopóki te sprawy nie będą ustalone i uregulowane żaden przemysłowiec ni kupiec nie może bez strat utrzymywać, ani ustalić przez dłuższy czas jednolitych cen; gdyż i najściślejszą kalkulację wytrącają z równowagi nagłe, nieprzewidziane zmiany wyżej wspomnianych czynników kalkulacyjnych.

Po wypowiedz. przez p. min. Kwiatkowskiego tak wzniosłego zdania, i rozgłoszenia go w prasie ekonomicznej, każdy spodziewał się po rządzie tego, że skutecznie zajmie się tą stabilizacją cen, którą p. minister uznał za podstawę rozwoju swojego resortu — przemysłu i handlu w Polsce. I nie pomyliło się nasze społeczeństwo — bo czyny nie dały na siebie długo czekać: a jak one wyglądają? Czy umożliwiają przemysłowcom i kupcom przeprowadzić stałą kalkulację i zapoczątkować stałe ceny? Czy w szczególności przemysł budowlany znalazł w tych czynach nowe ostoje pomyślnego rozwoju, ułatwienia ruchu budowlanego? Odpowiedź pozostawiamy czytelnikowi — sami podajemy tylko fakty.

Otóż: trzy dni po wygłoszeniu przez p. ministra zacytowanego hasła, nastąpiła we wszystkich Dyrekcjach Lasów Państwowych w Małopolsce 30% podwyżka cen drzewa i materjałów drzewnych.

Równocześnie ogłoszono zarządzenie ministerjalne, wprowadzające podwyżkę pocztowej taryfy pakietowej.

Dalej podwyższono należytości manipulacyjne celne, nawet eksportowe. Wskutek tego np. taryfa dotycząca należytości manipulacyjnej przy eksporcie wapna, która wynosiła 1 grosz od q została podwyższona do 3 groszy, czyli o 200%. Dzieje się to bez względu na to, że od 1 sierpnia rb. Rumunja podwyższyła taksę przywozową z 800 lei na 4800 za 10 ton wapna. W ten sposób zamiast popierać eksport wapna przez ułatwienia wywozu, utrudnia go i czyni wprost niemożliwym.

Wobec tych faktów ruch budowlany nie może się rozwijać w sposób pożądany, przeciwnie doznaje wielkich utrudnień w tym kierunku. Taką przyczyną utrudniającą jest właśnie podwyższenie cen drzewa. W sprawie tej pisze „Tydzień Kupiecki", że podrożenie drzewa odbija się naturalnie na ruchu budowlanym, gdyż podnosi koszty budulca. Podobnie i podrożenie eksportu wapna, odgrywa tu poważną rolę, gdyż podwyższenie kosztów manipulacyjnych wymaga obniżenia ceny eksportowej wapna.

✱

Rozwiązania zagadnienia mieszkaniowego uzależniają ludzie w głównej mierze od akcji samorządowej. Tymczasem ruch budowlany, opierający się jedynie na akcji rządowej lub gmin, nigdy nie zdoła kwestji tej pomyślnie rozwiązać, gdyż tego dokazać zdoła ruch budowlany dostarczający w potrzebnej ilości tanich mieszkań. W obecnych warunkach żadna, ani rządowa, ani gminna ani prywatna, akcja budowlana nie pracuje dla złagodzenia głodu mieszkaniowego, bo w tym duchu wskutek panujących stosunków drożyzny, podatków i ciężarów socjalnych pracować nie może, gdyż musi, jako akcja przedsiębiorcza i zarobkowa, polegać na obliczeniu rentowności nowowystawianych domów: muszą one z czasem zwrócić kapitał i przynieść pokrycie dla kosztów budowy i ciężarów podatkowych z dodatkiem procentu kapitału i utrzymania dla właściciela. Wszystko to wpłynie na wysoki czynsz czyli drogą opłatę za mieszkanie, której właśnie ci najwięcej mieszkania potrzebujący, uiścić są niezdolni. Trzeba zatem obniżyć czynniki, śrubujące w górę podstawy obliczenia rentowności budowli: cenę materjałów budowlanych, płacę robocizny, ciężary i świadczenia publiczne.

Przechodząc do praktycznej strony, każdy uzna za słuszne żądania przedsiębiorców budowlanych, by Rząd:

a) obdarował nowe budowle wolnością od podatków conajmniej na przeciąg lat 30;
b) wolność tę rozciągnął na wszystkie podatki komunalne, i opłaty uiszczać się mające;
c) uwolnił je od opłat skarbowych i dodatków na rzecz gmin przy transakcjach dokonywanych parcelami i przy przenoszeniu tabularnem;
d) uwolnił od opłat skarbowych przynajmniej na przeciąg lat 10 od chwili wybudowania za przeniesienie własności.

To ostatnie żądanie ma swoje usprawiedliwienie w tem, że ruch budowlany ożywi się, skoro przedsiębiorcy budowlani będą mogli wybudowane domy, po uzyskaniu pożyczki hipotecznej bez trudności sprzedać, tym którzy je zechcą nabyć. Obecnie jednak wysokie opłaty transakcyj, stanowią bardzo poważne utrudnienie i, wstrzymują przedsiębiorców budowlanych od budowania domów na sprzedaż.

Od uwolnienia nowych budowli od podatków zależy uzyskanie potrzebnych dla ruchu budowlanego kapitałów. Jeżeli takowe mają być dostarczone w formie kredytów długoterminowych, musi się ta akcja oprzeć, albo o pożyczkę zagraniczną, umyślnie na ten cel zaciągnioną, albo też o tak zaangażowany kapitał zagraniczny, żeby rentowność tych transakcyj była zapewniona. Zadania te spełnią wolności w wyżej wymienionych postulatach wyrażone.

Siły i rozmachu ruchowi budowlanemu jako przemysłowi dodają udogodnienia taryfowe, jakie przed wojną istniały, na przewóz materjałów budowlanych, oraz odpowiednie złagodzenie, o ile niezupełnie zwolnienie, od podatku przemysłowego (obrotowego) materjałów budowlanych, dla nowych budowli zakupić się mających.

Z poczynań Rządu wcale nie można wnioskować by na uwzględnienie tych postulatów się zanosiło; przeciwnie przyszła podwyżka kolejowej taryfy osobowej, zapowiedź możliwego podwyższenia kolejowej taryfy towarowej, zapowiadają jeszcze większe obciążenia dla przemysłu i handlu, a temsamem i ruchu budowlanego, od tych dwóch czynników zależącego.

Ruch budowlany zawisł od ruchu drzewnego, od produkcji materjałów ceramicznych, żelaza, cementu itd.

Każda z tych gałęzi przemysłu tworzy kartele i syndykaty, które Rząd popiera i przyczynia się temsamem do podnoszenia cen węgla, cementu, drzewa, cegły i wszelkich innych materjałów budowlanych.

Patrząc na tę różnicę głoszonych przez przedstawicieli Rządu pięknych — słodkich haseł i poczynań Rządu, skonstatować trzeba, że są one wręcz przeciwne sobie i w żaden sposób pogodzić się nie pozwolą. (s. p.).

Wiadomości drobne.

O EKSPORT CEMENTU POLSKIEGO.

W dniu 22 b. m. odbyły się z zupełnie pomyślnym wynikiem pertraktacje Cementowego Syndykatu Eksportowego z delegacją szwedzkiego przemysłu w sprawie wywozu polskiego cementu do Szwecji. Rokowania w tych samych sprawach z przedstawicielami Niemiec trwają w dalszym ciągu. Wobec nienatrafiania na większe przeszkody należy oczekiwać sfinalizowania rokowań przed upływem bieżącego tygodnia.

AKTUALNOŚCI DRZEWNE.

Dnia 1 i 2 grudnia r. b. odbędzie się w Radzie Naczelnej Związków Drzewnych konferencja z udziałem gdańskich przemysłowców i eksporterów drzewnych w sprawie uregulowania wzajemnych stosunków handlowych. Chodzi tu o zapewnienie polskim przemysłowcom drzewnym większych wpływów na rynku gdańskim.

WYWÓZ DRZEWA A UMOWA Z NIEMCAMI.

Dnia 22 bm. parafowana została przez pełnomocnika polskiego dyr. Jackowskiego i ministra Stresemanna umowa w sprawie tymczasowego uregulowania obrotu drzewem w handlu polsko-niemieckim, z terminem od 1 grudnia r. b. do 30 listopada 1928 roku. Na podstawie układu rząd niemiecki zezwala na import do Niemiec kontyngentu polskiego drzewa tartego w ilości 1.000.000 m³, przyczem rząd polski zobowiązuje się ze swej strony do niepodnoszenia stawek eksportowych na drzewo okrągłe, wywożone do Niemiec. (Kontyngent drzewa okrągłego wynosi 2.000.000 m³). Równocześnie rząd polski wyraża zgodę na dopuszczenie pewnej ilości towarów niemieckich, figurujących na liście zakazu importu z Niemiec. Umowa ta stanowi zapoczątkowanie porozumienia polsko-niemieckiego w dziedzinie gospodarczej.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Bydgoszcz, 28. 11. Na rynku budowlanym panuje zupełna stagnacja z powodu wczesnej zimy. Firma „Impregnacja" podaje następujące ceny: Papa dachowa Nr. 80 11.50, Nr. Nr. 100 9.60, Nr. 125 7.80, Nr. 150 6.75, Nr. 200 5.25 za 10 metr. kw. Papa izolacyjna zł. 2.50 za 1 metr kw., Smoła z węgla kamiennego 40.50, — drzewna I gat. 45, — II gat. 35, lepnik 40 za 100 kg. netto. Carbolineum 52, cement 22 za beczkę 80 kg., kreda zł. 16 za 100 kg. wapno zł. 3.60 za 100 kg. loco wapienniki. Gips murarski zł. 7.50, sztukatorski 8.60 za worek 75 kg. Trzcina zł. 5 za rolkę. Cegła 65, dachówka 125 za 1000 sztuk loco cegielnia, gąsiory 0.80, cegła szamotowa 0.45 za sztukę, papiaki 19, trzciniaki 18.50 za 16 kg., splisy zł. 5 za 1000 sztuk.

METALE I WYROBY.

Katowice, 28. 11. Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje za tonę, franco huta: Żelazo sztabowe cena zasadnicza zł. 350, — formowe do włącznie Nr. 24, cena zas. 350, — Nr. 26 i ponad zł. 390; taśmówka na gorąco walcowana zł. 422.50; żelazo uniwersalne zł. 390; blacha gruba (5 mm. i grubsza) 432.50, blacha cienka poniżej 5 mm. 525, drut walcowany w jakości handlowej 397.50, — platyny 320, — rygle 305, — szyny 100 mm. i powyżej 422.50, do tego podkłady dziurowane 462.50, podkłady do rozjezdnic 525, zwykłe łupki płaskie 490, — łupki klinowe 532.50, podkładki równe 472.50, pochylone 525.—, płyty hakowe 820, łapki 980; prowadnice (walcowane) 462.50, szyny klichowe 462.50, szyny poniżej 100 mm., wysokości 385, podkładki 462.50, łupki płaskie 462.50, łupki klinowe 515.—; podkłady 462.50 blacha do cynkowania, dostarczone w stanie żarzonym, bez specjalnej dopłaty za żarzenie, przy innych zaś zamówieniach na cienkie blachy żarzone dolicza się od grubości następujące dopłaty: przy 1 do poniżej 5 mm. 10.345%, przy 0.875 mm. 5.36%, 0.75 — 4.68%, 0.625 — 4.04%, 0.562 — 4.85%, 0.50 — 6.32%, — 0.438 — 1.88%, 0.375 — 0.58%.

Nowy Bytom, 29. 11. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte, P. G. S. — reprezentacja Spółka Akcyjna Józef Wdowiński w Warszawie, Sienna 11) cena za tonę 210 zł., loco stacja Nowy Bytom.

Warszawa, 29. 11. Dom Handlowy A. Gepner, Warszawa, Grzybowska 27 notuje następujące orjentacyjne ceny w złotych za kg.: cyna Banka w blokach 14.60, ołów hutniczy 1.30, cynk hutniczy 1.42, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, antymon 3, aluminium hutnicze 5.10, blacha miedziana — cena zasadnicza 4.35, blacha mosiężna 3.60—4.50.

Berlin, 29. 11. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 130¾, Oryginalny aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 210, dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 214. Nikiel czysty 98—99% 350, Antymon Regulus 92—97.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 29. 11. Srebro ca 0.900 w sztabach 80—81 R. M. za kg. Złoto w woln. obrocie 2.80—2.82, Platyna w woln. obrocie 8—9 R. M. za gram.

Londyn, 29. 11. Zamkn. Srebro 26¾, — 26⁹/₁₀ d za uncję.

N. Jork, 28. 11. Zamkn. Srebro zagr. 57⁷/₈ cts za 1 oz (= 31.1 gr.).

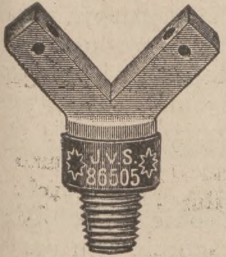
Poważne źródła dostawcze

„RADIOPHONE“ spiralne anteny pokojowe
wyrabia masowo z najlepszego materjału galwanizowanego
4516 **W. Narożny i S-wie**
Poznań, 1, ul. Ogrodowa nr. 15/16. — Telefon 26 58

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynowane, kotły,
2123 zbiorniki do wody, mleka itp. poleca
J. Wiśniewski, Zakłady Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Telefon 268-19

ŚRUBY do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane
„HELIOS“ Wszelkie części fasonowe mos.
Poznań, Św. Marcin 68. Tel 36-99 4827

Ręczne magle domowe i wszelkie maszyny rolnicze poleca 178
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskupscy S. A. w Kołomyi.



PALNIKI karbidowe
Biuro Techniczno-Handlowe
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307.
5177b

Saneczki sportowe.
pierwszej jakości 5108
L. Skalski, Toruń, Prosta nr. 22 telefon 10-86

GRAFIT, MIEDŹ i MOSIĄDZ
Biuro Techniczno-Handlowe
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307.
5177c

Szkło okienne, kit szklarski, diamenty do rżnięcia szkła
poleca hurtownie **M. WARM, Gniezno** 4497

Hurt. rowerów, 4313 oraz wszelkich części rezerwo. wych, Wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Tokarnie precyzyjne 3615e
szybkotnące 180/1000, 1500, 2000 m/m
Tow. Akc. „WIEPOFANA“, Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56



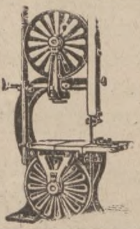
KOLANA KARBOWANE, RURY DO KUCHEN 4402
oraz klamerki do pantofli
poleca jako swą specjalność po cenach konkurencyjnych
M. Leszczyński, Włocławek, Kościuszki 24.

KAUCZUK SUROWY, BRONZOWY I BIAŁY, DOSTARCZA ZE SKŁADU 5001
M. GERSON, Warszawa, Wspólna 25. Tel. 95-11

ARMATURĘ do instalacji ogrzewania centralnego:
2925a krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t p.
oraz
armaturę przeciwpożarową, wodociągową i kąpielową
w wytwornem wykonaniu polecają
Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49

Deczki rowerowe
na siodła damskie i męskie, filcowe i skórkowe wyrabia i poleca hurtownikom po cenach konkurencyjnych
Aleksy Urbaniak, Wolsztyn, 5 stycznia 38
Wytwórnia deczek rowerowych. 4902

Rączki do latarń
powozowych wyrabia masowo i dostarcza po cenach przystępnych. Wykonuje na zamówienia szafy żelazne i kasetki do pieniędzy.
Józef Strzelewicz, Leszno, ulica Łaziebna 23
4773



MASZYNY i NARZĘDZIA
do obróbki drzewa i metali
Biuro Techniczno-Handlowe
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307. 5177a

VULKAN rozczyn gumowy i płótno gum. (Gummilösung) wyrabia w najlepszym gatunku Gumy Poznań, 27 Grudnia 15

Pierwsza Krajowa Wytwórnia Sprężyn
DLA WSZYSTKICH GAŁĘZI PRZEMYSŁU
SPIRAL
5129 WARSZAWA, ul. Żytnia nr. 20 tel. 36-39

Zamki meblowe 4311
Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)
Fabryka „Fema“ T. A., Bydgoszcz.

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH



H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r. 4024



E. Pitak & Co.
fabr. wyr. drzewn.
Bydgoszcz,
ul. Zduny 18/19 tel. 353



Specjalność: fabrykacja masowa wszelk. artykuł. domowych. 4430

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Stany Zjednoczone jako światowy dostawca maszyn rolniczych.

Produkcja maszyn rolniczych należy do najpotężniejszej gałęzi przemysłu metalowego Stanów Zjednoczonych. W oparciu o obszerny rynek wewnętrzny znalazł przemysł ten korzystne warunki rozwojowe, które pozwoliły na przeprowadzenie najwyższej racjonalizacji i indywidualizacji produkcji. Dzisiaj należy do przemysłów wybitnie eksportowych, opanowując swemi wyrobami coraz to nowe rynki zbytu.

Ogłoszone w czerwcu r. b. przez sekcję maszyn rolniczych przy Ministerstwie Handlu w Waszyngtonie obszerne sprawozdanie rzuca ciekawe światło na wzrost eksportu maszyn i narzędzi. Gdyby nie okoliczność tańszych cen w tych krajach, do których skierowuje się eksport, niewątpliwie przezwyciężyłby przemysł Stanów Zjednoczonych wszelką konkurencję jak również nie byłoby żadnej maszyny i narzędzia, któreby w przemyśle tym nie było reprezentowane. Mimo tej okoliczności zdołał się eksport pomnożyć więcej niż trzykrotnie w ostatnich pięciu latach, wzrastając z wartości 26 milj. dolarów w roku 1922 na 85 milj. dolarów w roku 1926.

Ta imponująca liczba jest niewątpliwie wypływem wzrastającej rokrocznie konsumcji, pozostającej w łączności z odbudową rolnictwa w licznych krajach względnie z wyzyskaniem nowych terenów, zarazem jednakże daje dowód siły żywotnej odnośnego przemysłu, zdolnej do tak wydatnego zrealizowania pożytków dobrej konjunktury.

Kierunek eksportu jest wszechstronny i ogarnia prawie wszystkie państwa. Na pierwszem miejscu kroczą państwa amerykańskie, a wśród nich Kanada i Argentyna.

O wzmagającej się zdolności konsumcyjnej Kanady daje wyobrażenie nabycie maszyn i narzędzi w sumie 22 milj. dolarów w roku 1926, podczas gdy niespełna 2 lata przedtem import przedstawiał wartość 7,3 milj. dolarów, przyczem ca 80—90 proc. przypada na maszyny Stanów Zjednoczonych.

Afryka stanowi również stały rynek zbytu. Południowa jej część jest od lat odbiorcą maszyn rolniczych, które są powszechnie zaprowadzone. W północnej części Afryki, gdzie racjonalna produkcja rolna przez stosowanie nowoczesnych maszyn coraz większe robi postępy, pojemność rynku zwiększa się stale. Natomiast wyzyskanie nowych terenów pod uprawę roli oraz wiążące się z tem nowe możliwości eksportowe przypadają głównie na kraje Wschodu, Australję i Nową Zelandję, podczas gdy Japonja prawie że nie importuje maszyn amerykańskich.

Kraje europejskie należą do poważnych odbiorców maszyn amerykańskich i są uważane jako najbardziej obiecujące rynki zbytu na przyszłość. Mimo silnej konkurencji własnych wyrobów kraje te wchłonęły według wspomnianego ogłoszenia urzędowego prawie trzecią część całego eksportu amerykańskiego. Przeprowadzona w licznych krajach zmiana ustroju agrarnego oraz konieczność intensywniejszej produkcji wobec zmienionych warunków gospodarczych i politycznych po wojnie, wpłynęła na pomyślną konjunkturę, wyrażającą się w zwiększonem zapotrzebowaniu maszyn i narzędzi.

Najlepszymi odbiorcami maszyn amerykańskich są przedewszystkiem Francja, następnie Rosja, Włochy i Wielka Brytanja, które w eksporcie tym partycypują do wysokości 75 proc. We Włoszech obserwować można stały wzrost zapotrzebowania od czasu, kiedy rolnictwo cieszy się opieką i szeroką propagandą ze strony rządu. Rosja była zawsze stałym odbiorcą Stanów Zjednoczonych, przyczem przeważają tutaj traktory rolnicze, stanowiące główny objekt importu. Kiedy w roku 1924 wprowadzono ich tylko 361 sztuk, to w roku 1926 liczba importowanych traktorów przekroczyła 9 700 sztuk.

Wzrost nabycia amerykańskich maszyn zaznaczył się także w szeregu niewymienionych tutaj krajów. Udział Polski w eksporcie amerykańskim obraca się w mniej znacznych rozmiarach. Głównym artykułem naszego importu są żniwiarki, kosiarki, traktory rolnicze oraz mniejsze motory spalinowe, pługi przyczepne, motorowe oraz pewna kategorja narzędzi, wchodzących w zakres wyższej specjalności. Nasz rynek zbytu pozostaje w większej zależności od dostawców zachodnio - europejskich, których dążeniem jest wykluczenie konkurencji amerykańskiej. Odnosi się to w szcze-

FABRYKA MASZYN
A. HORSTMANN - STAROGARD
(POMORZE)

SPÓŁKA z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

Telefon nr. 34 Adres telegr.: Horstmann, Starogard

Zakłady mechaniczne - Odlewnia żelaza i metalu - Fabryka specjalna kotłów i dla urządzeń kompletnych gorzelń - Maszyny i narzędzia rolnicze - Spawialnia elektryczna i autogeniczna.

Rok założenia 1820.

4190

Młocarnie szerokomłotne VISTULA
Młocarnie z przymykami
Młocarnie z wałami do gładkiej słomy
Walce, kieraty
Siekacze do buraków
Sortowniki ziemniaków
Maszyny do czyszczenia zboża
Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach
Sieczkarnie tarczowe
Koła transmisyjne
Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującemi wentylami
Szufle ziemne do transportowania ziemi

wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate
Fabryka Maszyn T. z o. p.
TCZEW (Pomorze)

4097

WYRÓB WŁASNY!

SIEKACZE do buraków:
SB 6, bęben stożkowy o 6 nożach nastawnych, silnej konstrukcji z kołem zamach., SDT 2, o dwóch tarczach stożkowych z 90 nożykami łyżeczk. (syst. Vielfrass)

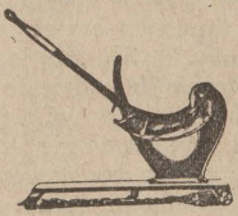
GNIOTOWNIKI do kartofli:
drewniane i całożelazne,

Nożyki łyżeczkowe (Messertollen)
do siekaczy buraków — masowej produkcji 5121

poleca

B. NOWAK, fabr. masz. **Koronowo**
ROK ZAŁ. 1870 TELEFON 24.

WYSOKI RABAT!

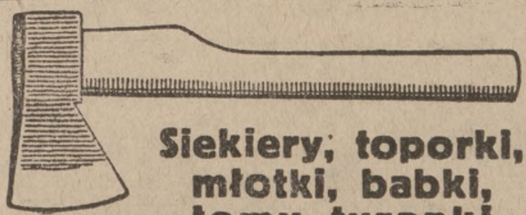


„IDEAŁ“
nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn
Poznań, Piotra Wawrzyniaka 28-30 Tel. 69-50 — 61-17



Siekiery, toporki, młotki, babki, łomy, tyranki

i inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca

FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA
OŁDAKOWSKI i NEUMARK
2763 właśc.: Edward Neumark
ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

Resory do powozów



w wszelkich rozmiarach lub podług nadesłanych wzorów
1095 t poleca 3724

Wytwórnia resorów P. MARCINIAK, Starkowo p. Błotnica (Pozn.)

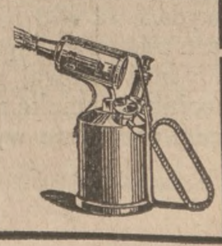
Żądać tylko

OPTIMUS TRADE MARK

z marką fabr.

Znane ze wszechświatowej sławy
lutownice, aparaty do ogrzewania itp. oraz wszelkie **piły i narzędzia**





5046

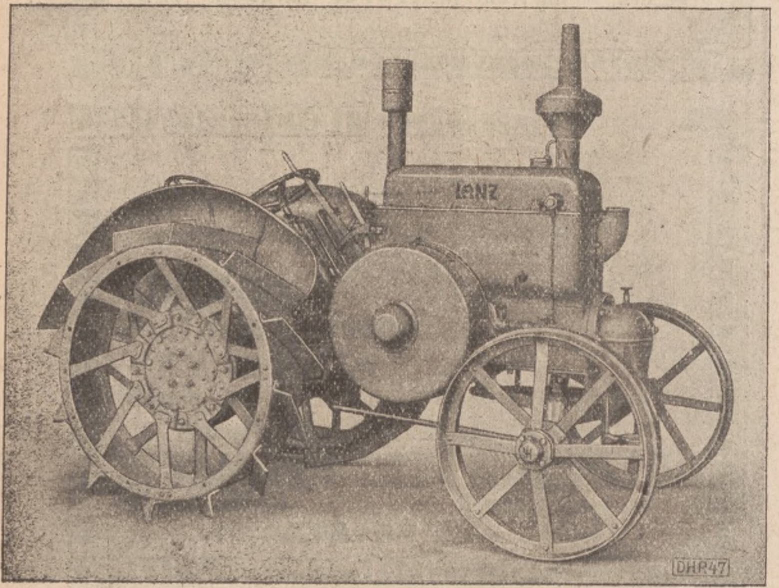
SPRZEDAŻ NA POLSKĘ:
OPTIMUS S. A., Warszawa, Graniczna 6.

gólności do dziedziny traktorów rolniczych, w której pojawiają się coraz to nowe typy. Jednakże akcja przemysłu amerykańskiego idzie w kierunku potanienia maszyn przy zachowaniu ich wysokiej jakości. Cały szereg gotowych fabrykatów poddaje się normalizacji, dążąc do stworzenia kilku typów standartowych. Na takie racjonalne posunięcia może sobie pozwolić przemysł Stanów Zjednoczonych, mając oparcie o szeroki rynek wewnętrzny i zagraniczny.

W. Laube.

Głosy z praktyki o traktorach ropnych.

W numerze 44 tygodnika „Rolnik", ogłasza p. T. Potocki z Uhrynia na Wołyniu swe doświadczenia, poczynione z traktorami rolniczemi różnych systemów, a ostatnio z traktorem ropnym marki „Grossbulldog". Opierając się na swych spostrzeżeniach oraz dobrej orjentacji, zdobytej w ciągu swej długoletniej praktyki, dochodzi do wniosku, że tylko taki traktor może być dla rolnika pożyteczny, który przy sortowaniu możliwie najprostszej konstrukcji zapewnia bezwzględną pewność ruchu oraz taniość w użyciu. Słuszną jest uwaga, że każda maszyna jest dobra, o ile będzie dobrze obsługiwana, lecz właśnie w rolnictwie liczyć się poważnie należy z tem, że obsługa zbyt często nie stoi na wysokości zadania. Wychodząc z tego podstawowego założenia firma H. Lanz A. G. Mannheim nadaje swemu traktorowi „Grossbulldog" taką konstrukcję, która zdaniem sprawozdawcy w najwyższym stopniu jednoczy w sobie powyższe wymogi i staje się w umiejętnych rękach idealnym pługiem motorowym.



Traktor, o którym mowa, ilustruje powyższa rycina. Należy do typu ciągówek kołowych, do których narzędzia robocze przyczypia się z tyłu. Napęd otrzymuje z poprzecznie ułożonego wału korbowego poprzez pędnię i dyferencjał na tylne koła o właściwie dużej średnicy. Sterowanie odbywa się systemem automobilowym z wygodnie umieszczonego siodełka. Na przodzie pojazdu znajduje się jednocylindrowy, poziomo ustawiony motor, który pracuje w dwóch taktach i wydaje 22—28 KM. przy spalaniu ropy, jako materjału pędnego. Zapłon otrzymuje z podgrzanej w głowicy kuli żarowej, na którą pada doprowadzana przez specjalną pompkę ropa, która w pomieszaniu z powietrzem wywołuje wybuch i suw tłoka. Przy tym systemie odpadają zawory, świece i magneto. Chłodzenie odbywa się parą odlotową. Ilość obrotów wynosi tylko 420 na minutę, przyczem dokładnie działający regulator osiowy utrzymuje równomierność obrotów.

Na obu końcach poprzecznie ułożonego wału korbowego nasadzone są dwa koła rozpędowe, z których lewe mieści w sobie sprzęgło szczękowe a zarazem jest kołem napędowem, na które nakłada się pas; w prawe koło wbudowany jest regulator osiowy.

Traktor wyposażony jest w cztery biegi do jazdy naprzód i wstecz, przyczem jazdę wstecz osięga się przez przełączenie motoru w odwrotny kierunek. Na każdym z obu kół popędowych znajduje się 12 ostróg kątowych, ustawionych skośnie i powodujących dobre zaczepianie. Całość wykonana z pierwszorzędnego materjału wykazuje staranne wykończenie każdej części.

Przewaga tego typu traktora nad innemi polega przedewszystkiem na spalaniu ropy, której cena wynosi obecnie zł. 30 za 100 kg. Ciągówka „Grossbulldog" spala na 1 ha 25 kg. ropy i jest najtańszą pod względem kosztów opału, które stanowią największą pozycję wydatkową. Dalszą wybitną zaletą jest prostota konstrukcji. Jeżeli się zważy, jak często wskutek defektu świec lub magneto przy traktorach systemu automobilowego ulatuje życie z motoru, wówczas zrozumiałem się staje, że brak tych skomplikowanych i czułych części stanowi duży krok naprzód i wielkie ułatwienie obsługi, która z motorami czterotaktowemi zbyt często nie umie sobie dać rady. Wreszcie na korzyść motorów ropowych zanotować należy, że dają się doskonale użyć do napędu młocarń i innych maszyn gospodarskich z stałego stanowiska.

Właściwości tej nie wykazują motory naftowe, które przy takiej pracy szybko się rujnują. Ta właściwość motorów ropowych w znakomity sposób podnosi ekonomiczność pługa motorowego „Grossbulldog", stwarza bowiem szeroką możność jego zastosowania i wykorzystania. Temsamem staje się dostępny i opłacalny już dla gospodarstw o obszarach około 100 ha, dla których ciągówki z motorami naftowemi się nie kalkulują.

Pierwsze ciągówki „Grossbulldog" pojawiły się w Polsce przed rokiem, a jest ich obecnie około 100 w użyciu.

Jak wynika z powyższego krótkiego szkicu, konstrukcja ich jest utrzymana w ścisłej zależności od faktycznych wymogów rolnictwa i z tego punktu widzenia celowo rozwiązana. O ile odporność materjału i stopień zużycia z biegiem czasu nie wyjdą poza normalną granicę, wówczas traktor „Grossbulldog" będzie naprawdę pożyteczną i postępową maszyną rolniczą, która niewątpliwie znajdzie szerokie zastosowanie.

—lb—

PRZETARG OFERTOWY.

Magistrat stołecznego miasta Poznania zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie prac dekarskich i blacharskich włącznie dost. materjałów dla budowy domu mieszkalnego „Dziedzińca“ przy Drodze Dębińskiej w Poznaniu.

Oferty należy składać w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace......... dla budowy domu mieszkalnego „Dziedzińca“ przy Drodze Dębińskiej“ najpóźniej do godz. 12 dnia 10 grudnia 1927 r. w pokoju 11 naszego biura.

Wzory ofert wydaje się za opłatą w pokoju 12 podpisanego Urzędu.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta, podziału prac pomiędzy kilku oferentów lub też nieuwzględnienia żadnej oferty.

Bliższych informacyj udziela się w pokoju 20 naszego biura.

Miejski Urząd Budownictwa Nadziemnego.

Poznań, ul. Nowa 10, III ptr.

PRZETARG.

D. K. P. w Poznaniu zwraca uwagę na mający się odbyć w dniu 6 grudnia 1927 przetarg publiczny na dostawę lakieru czarnego, przeciw rdzy, sykatywy, karbolineum, terpentyny zwykłej i mydła smarownego.

Szczegóły przetargu ogłoszono w „Monitorze Polskim“ Nr. 261 z dn. 15. 11. 1927 r. i w „Epoce“ Nr. 312 z dn. 13. 11. 1927 r.

PRZETARG.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach rozpisuje przetarg publiczny na dostawę cynku, blach cynkowych i ołowianych, rur i plomb ołowianych, cyny do lutowania, palników do lamp acetyl. i naftowych, pił taśmowych do obrabiarek i świderków spiralnych cylindrycznych. Termin do wnoszenia ofert upływa 20-go grudnia 1927. r.

Bliższe warunki przetargu zostały ogłoszone w „Monitorze Polskim“ Nr. 269 z dnia 24 listopada 1927 r. i w „Epoce“ Nr. 322 z dnia 23 listopada 1927 r.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Katowicach.
Prezes Dyrekcji Kolei Państwowych.

OGŁOSZENIE SPRZEDAŻY.

W Centralnej Składnicy Samochodowej w Warszawie dnia 9-go grudnia 1927 r., o godz. 9-ej rano, odbędzie się w drodze ustnego przetargu publicznego sprzedaż: samochodów ciężarowych, osobowych, motocykli, gum, akcesoryj, części zamiennych samochodowych oraz odpadków gumowych.

Bliższych informacyj udziela Składnica Samochodowa przy ul. Stalowej Nr. 77, codziennie od godz. 10-ej do 14-ej.

Kierownik Cent. Składnicy Samochod.

Oleksiewicz, major.

ZAWIADOMIENIE O PRZETARGU.

Centralny Zakład Zaopatrzenia Sanitarnego w Warszawie na Powązkach ogłosił przetarg nieograniczony na 20 szt. przyrządów dezynfekcyjno-kąpielowych 4-kołowych do 4 atm. ciśnienia z kotłem poziomym pod komorą, długość komory 1 mtr. 20 ctm., średnica 1 mtr. 10 ctm. Bliższe szczegóły: w „Monitorze Polskim“ nr. 267 z dnia 22 listopada 1927 r., w „Polsce Zbrojnej“ nr. 322 z dnia 20 listopada 1927 r. **Kierownik C. Z. Z. San.**

(—) Kobos, pułkownik.

OGŁOSZENIE.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 27 grudnia 1927 roku o godzinie 12-ej, w Dyrekcji Kolei Państw. w Radomiu, ul. Piłsudskiego nr. 8, odbędzie się licytacja za pomocą składania pisemnych ofert na sprzedaż znajdujących się w Magazynie Zasobów przy st. Radom 64,000 sztuk dachówki karpiówki.

Szczegółowe ogłoszenie i warunki licytacji umieszczono w „Monitorze Polskim“.

PRZETARG OFERTOWY.

Magistrat miasta Bydgoszczy zamierza zakupić około 3 miljonów cegły z kampanji letniej przyszłego roku, przyczem udzieli się częściowej lub całkowitej zaliczki.

Bliższe szczegóły poda Miejski Urząd Budownictwa Nadziemnego w Bydgoszczy, ul. Jana Kazimierza 3.

Oferty należy złożyć do dnia 15 grudnia 1927 r. w zamkniętych kopertach z odpowiednim napisem do wyżej wspomnianego Urzędu. Również należy dołączyć wzory.

Bydgoszcz, dnia 26 listopada 1927 r.

Magistrat. — Urząd Budownictwa Nadziemnego.

(—) Inż. arch. Raczkowski, radca budownictwa.

Dzierżawy, zastępstwa, personel, sprzedaże i t. d.

SZUKAMY ZASTĘPSTW

z branży żelaznej, metalowej i narzędzi.

Przyjmujemy sprzedaż komisową.

Duży frontowy lokal z 4 wystawami — specjalnie na ten cel wybudow. własnym domu — wielkie magazyny składowe.

„KOMISDOM“ C. Paprocki, H. Majewicz i Ska
Lublin, ul. Zamojska 3 tel. 14-53 5083

Handlowiec-ekonomista

posiadający również studja techniczne, dzielny organizator ze znajomością branżv elektrotechnicznej, automobilowej i technicznej przyjmie **reprezentację** poważniejszej fabryki na Polskę zachodnią, ewtl przyjmie odpowiednie **stanowisko kierownicze.** Wiadomość do adm. „Rynku Metal.“ pod nr. 5178.

Zastępstwo

poważnej fabryki wag, wyrob. mosiężnych i platerowanych jest do oddania na wszystkie rejony Polski Zgłoszenia podać do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr 5172.

Kompl. urządzenie warzelni

na 60 hl., warkę parą i ruch elektromotorowy, w dobrym stanie, do natychmiastowego użytku a m.: żelazny kocioł 96 hl., żelazna kadź 96 hl. — z bronz. filtrem, sitami — mech. mieszadłem, pompą odśr., cedzakiem, 2 walc. młynem słod., ruch skrzynią na szyn., wagą na 1000 kg., pędnicą tarczami pas. miedz. i żel. połączenia, stał. termometry, manometry, wszelka armatura — elektromotor 15 HP., 580 obr. - 122 Amp. - z opornicą i skrzynką 110 Volt, ma do sprzedania i bliższych informacyj udzieli

Browar Zygmunta Marsa i Brata w Limanowej. 5168

SAMOCHÓD „FIAT“ KARETKA,

mod. 507 9/35 K. M prawie nowy, do sprzedaży Zgłoszenia pod nr. 5214 do administr. „Rynku Metalowego i Maszynowego“. 5214

Podwozie samochodowe

lub częściami z „Benza“ 10/30 6-osob. **tanio do sprzedania.** Zgłosz. do adm. „Rynku Metalowego i Masz.“ pod nr. 5187.

Motor benzynowy

„Deutz“ 10 P. S. i 6 P. S gazowy, **winda budowlana** z liną stalową ca 120 mtr dług., **pompa parowa** ssąca (Saugpumpe) 1 cylindr. o wielkiej wydajności z rurami, **filar tragarzowy** 4000×650×160 mm. z płytą fundam.

METALOWIEC, Poznań, ul. Towarowa 2
Telefon 3912 5071 Telefon 3912

Okazyjnie!

Urządzenie kompletnego młyna na 600 ctr. dziennego przemiału z wszelkiemi maszynami, transmisją, pasami itp.
Lokomobila Lanza 60/75/90 KM rok bud. 1911
Motor na gaz ssany ca. 20 KM. z gazownią
Osiewacze płaskie (Planzichtry) wolnowiszące 4 działowe fabrykatu Secka, Wetziga
Walce Secka, Keplera pojedyńcze i dubeltowe
Osiewacze centryfugalne i cylindrowe
Łuszczarki oraz maszyny do wyrobu pęczaku i kaszy
Filtry aspiracyjne i eksaustory
Mieszarki do mąki i otrąb
Urządzenie gorzelni kompletne i częściowe
Elewatory, gurty, czerpaki i pompy
Piły dla traków 5182
Baseny, kadzie i pompy
Gaza jedwabna, siatki druciane

sprzedamy korzystnie.

Prócz tego dostarczamy wszelkie maszyny młyńskie tak z naszych warsztatów jak i z zagranicy. — Dostawa lokomobil reprezentowanej przez nas światowej firmy HENSCHEL. — Motory na ropę i gaz ssany. Motory elektr., dynamomaszyny i centrale elektr.

Zapytania skierować:

Inż. Sobański i Szafarkiewicz
dawn.: **Oddział Techniczny Banku Młynarzy**
Telefon 14-42 Poznań Wenecjańska 6.

Gorzelnia w likwidacji

okazyjnie do sprzedania!

Kocioł parowy z roku 1907 o jednej rurze płomiennej, system Fox, 7 atm., długość 5,30 mtr., średnica 1,80 mtr.
Maszyna parowa leżąca, jednocylindrowa ca 15 K. M.
Aparat odpędowy, kolumnowy z deflekmatorem i regulatorem odpływu wywaru, z lanego żelaza. Kolumna 4,70 mtr., średnica 0,80 mtr.
Oziębialnik miedziany 2,5 × 0,60 mtr.
Kadź rozcierna z blachy żelaznej z wężownicą miedzianą ∅ 2,30 mtr., wysokość 0,82 mtr., blacha 8 m/m.
Pompa do zacieru do zapędu parą.
Gniotownik do słodu.
Parnik (Hensa) z roku 1908 pojemn. 5 000 ltr.
Płuczka do kartofli 2,50 długość, 1 mtr. szerokość, wysokość 1 mtr., blacha m/m.
Elewator do kartofli łańcuchowy.
Zbiornik na wywar ± długość 2,85 mtr. szerokość 2 mtr. wysokość 1,55 mtr., blacha 7 m/m.
Rezerwoary na spirytus 2 sztuki ± o wymiarach, długość 3,40 mtr., szerokość 1,70 mtr., wysokość 1,40 mtr., grubość blachy 5 mm.
Montejus do wyciskania wywaru ∅ wysokość 1,56 mtr., średnica 1,50 mtr., grubość blachy 15 m/m.
Kadzie fermentacyjne 8 sztuk, pojemność po 3 200 ltr. z drzewa sosnowego, owalne, 1 sztuka 2 800 ltr., 1 sztuka 6 000 ltr.
Pompa balunowa, pompa dwutłokowa, waga pomostowa centymalna, waga decymalna 1 000 kg, rury miedziane, rury żelazne i t. d. 5163

oddam po bardzo korzystnej cenie

Wł. Czajkowski • Lubawa Pomorze.

1 duża walcownia
5189

z 3 wałkiem specjalnie do przestawiania, szerokość wałków 200 mm., firmy L. Schuler Göppingen. 1 taka sama tylko wałki 140 mm. **1 maszyna do zawijania brzegów** u tacek owalnych i okrągłych, przestawialna, 180 do 480 mm. **1 maszyna** do robienia brzegów oraz wsadzania dna. **1 aparat do spajania elektrycznego** na szew do 5 mm. grubości. **1 aparat** jak wyżej do spajania punktowego. Maszyny te są zupełnie nowe i do tego czasu nie używane.

Józef Pendowski
Poznań
Wrocławska 39. Telefon 50-93.

Kompresor amoniakalny

system Linde, fabrykat Skodawerke 6.000 kal. 180 obr. I min. na moc 8 do 10 K. M wraz z bateriami chłodniczemi, kondensatorem, przewodami rurowemi, wentylami i kurkami, sprzeda 5184

Fabryka Z. Ruckera S. A. we Lwowie, Ziółkiewska 173

Prażak

system Barth, fabrykat G. W. Barth Ludwigsburg do palenia gorącem powietrzem na bicie 20 kg moc wymagana 3 do 5 K. M. sprzeda 5185

Fabryka Z. Ruckera Lwów, Ziółkiewska 173.

2 prasy korbowe do tabletek

fabrykat F. Woda Wiedeń, do wyrobu tabletek lub kostek cacao, czekolady, zup, jarzyn, farb etc., napęd pasowy, moc wymagana à 2 K. M. **sprzeda** (5186)

Fabryka Konserw Z. Ruckera — Lwów
Żółkiewska 173.

KUPNA

Zakupimy

tokarkę **używaną szybkobieżną**, ale znajdującą się w stanie dobrym, ze śrubą pociągową i tarczą do toczenia wzdłuż i poprzek, jakoteż cięcia gwintów. Rostawa kłów 1,5-2 m. wys. kłów 300-35 mm.

Fabryka Porcelany, Ćmielow
Województwo Kieleckie. 5176

Ca. 400 mtr. toru kol. polnej

60-65 mm. prof. ewtl. w używanym dobrym stanie, z podkładkami lub bez wraz z łubkami, hakami i śrubami poszukiwane.

Oferty uprasza się do „Par" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 47.236. 5199

MOTORY
5173

(silniki) **4-8 P. S.** możliwie ropne, maszyny do wyrobu dachówek cementowych, podkładki także osobno, 90 i 100 cm. formy do rur mostowych, maszyny do szlifowania marmurów, ewentualnie zupełne urządzenia szlifierskie jakoteż używane wiertarki do żelaza **kupi**

E. Werner — Fabryka Sztucznych Kamieni — Oborniki

Kocioł parowy

używany, w dobrym stanie p. ogrz. 90 — 100 mtr.² 8—9 atm. kupię 5165

Warszawa, Wspólna nr. 60 m. 5. Tel. 10-12

Zakupimy 5180

LOKOMOBILĘ o sile 100-120 K. M. nową lub używaną w dobrym stanie na dogodnych warunkach spłat (zabezp. hypot.)

Adres: **PINCZÓW-ELEKTROWNIA**

Kupujemy

lokomobilę 50 PS.

Oferty z rokiem budowy i odpisem papierów, ceną oraz warunkami do 5167

F. Eberhardt, Sp. z o. p., Bydgoszcz.

Aparat do autogenicznego spawania kupię
5170

Hugo Chodan dawn. Paul Seler, Poznań, Przemysłowa 23

Większa, używana **szafa żelazna** 5215

ogniotrwała do przechowywania ksiąg handlowych poszukiwana. Oferty z podaniem wymiarów wewnętrznych szaf uprasza

„UNIA" Zjednoczone Fabryki Maszyn dawn. Ventzki, Blumwe i Peters Sp. Akc.
Grudziądz Pomorze.

Kupię:

Maszynę parową stałą o sile 250-300 K. M.
Kocioł parowy nowszego typu 160 m² powierzchni ogrzewalnej, lub dwa kotły po 120 m² pow. ogrzewalnej

Dotyczące maszyny mogą być używane, lecz w dobrym stanie, zdolne do użytku. Oferty z dokładnemi opisami nadsyłać:

Przedsięb. Elektrotechniczne JÓZEF ROWIŃSKI, Stanisławów.

Nie uwzględnione oferty zostaną bez odpowiedzi. 5175

PRZY WSZELKICH KORESPONDENCJACH z firmami prosimy zawsze powoływać się na „RYNEK METALOWY i MASZYNOWY"



Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Na wszelkie zapytania odpowiadamy zainteresowanym firmom wprost. Nadesłane zapytania tak długo powtarzamy, aż nie zostaną załatwione. Podejmujemy to bezpłatnie a należy nam jedynie wyłożone portorja zwrócić. Prosimy więc z naszego działu informacyjnego jaknajczęściej korzystać, gdyż skonstatowaliśmy, że spowodował on już niejedną poważną transakcję.

Uprasza się o podanie adresu:

Nr. 3328. fabryki, wyrabiającej naczynia do gotowania ryb.

Nr. 3345. firmy, dostarczającej wszelkie przybory do parasoli.

Nr. 3378. firmy, która dostarcza t. zw. Stahlmasse do szlifowania, w większych ilościach.

Nr. 3403. fabryki, wyrabiającej bukowe pudła do kapeluszy.

Nr. 3422. firmy, która może dostarczyć 1500 kg. bednarki ocynowanej 26× 1½ m/m.

Nr. 3431. fabryki w Polsce, wyrabiającej magle do bielizny z elektrycznym zapędem.

Nr. 3414. fabryki, dostarczającej podkowy końskie kute?

Nr. 3435. fabryki, w Polsce, która wyrabia lub dostarcza płaty z żelaza kutego tz. (Kunztgeschmiedste Eisenzäute).

Nr. 3436. fabryki, wyrobów platerowanych, włoskich, szwajcarskich i angielskich etc. Adresy Związków Przemysłowców tychże krajów?

Nr. 3438. fabryki szaluzy do łóżek, które dopiero tapicer wykończa ewent. hurtowni mogącej takowe dostarczyć.

Nr. 3440. fabryki, wyrabiającej dzwonki do sanek i małe dzwonki bronzowe do sań.

Nr. 3441. firmy w kraju, lub zagranicą, któraby posiadała na składzie wózki, transportowe lekkie do worków, używane powszechnie w młynach.

Nr. 3443. firmy, która może dostarczyć maszyny do obrabiania i szlifowania marmuru t. zn. Schlief u. Poliermasch'ne.

Nr. 3448 fabryki, wyrabiającej szalki mosiężne i cynkowe do wag stołowych i równoramiennych.

Nr. 3449. fabryki, wyrabiającej odważniki żelazne i mosiężne.

Nr. 3450. większych krajowych fabryk, które jako specjalność wyrabiają śruby toczone i prasowane żelazne i mosiężne.

Nr. 3452. firm, wyrabiających stacje filtryjne w zakładach wodociągowych.

Nr. 3455. walcowni, która może dostarczyć blachy białej (Neusilber) o grubości 2,20 m/m do 4,50 m m.

Nr. 3457. firmy, która dostarcza płaszcze utwardzone dla walców młyńskich.

Nr. 3458. fabryki, wyrabiającej miernych 1 ltr. dla zbiorników sklepowych do nafty.

Nr. 3465. firmy, które mogą się podjąć dostawy szklanych balonów pojemności 60 ltr. (do transportu kwasu) i koszyków żelaznych do tychże, wykonanych z zaołowionego żelaza taśmowego albo z blachy.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych.

Poświęcenie nowej fabryki metalowej.

Dnia 22 listopada rb. odbyło się uroczyste poświęcenie pierwszej w Polsce wytwórni silników lotniczych pod firmą **„Polskie Zakłady Skody, Spółka Akcyjna" na Okęciu pod Warszawą.** Uroczystość zaszczycił swą obecnością pan Prezydent Rzeczypospolitej. Mszę świętą celebrował i poświęcenia dokonał ks. biskup Gall. Uroczystość zgromadziła licznych przedstawicieli rządu i wojskowości z p. ministrem inż. Kwiatkowskim i p. wiceministrem generałem Konarzewskim na czele, przedstawicieli poselstwa czechosłowackiego ministrem Girsą, przedstawicieli życia gospodarczego i prasy.

Znaczenie powstania tej nowej placówki przemysłu metalowego, zrzeszonej w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, zostało wszechstronnie oświetlone w przemówieniach, z których przemówienia p.p. członka Rady „Polskich Zakładów Skody", inż. Stanisława Jana Okolskiego i prezesa Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, inż. Jana Jeziorańskiego zasługują na specjalną uwagę. W imieniu lotnictwa polskiego przemawiał p. pułk. S. G. Rayski, w imieniu Czeskich Zakładów Skody — prezes Rady tych Zakładów i zarazem wiceprezes Rady Polskich Zakładów Skody jest ks. Stanisław Lubomirski. Ostatnie przemówienie wygłosił dyrektor naczelny nowej wytwórni inż. Tadeusz Heine.

Po zwiedzeniu nowocześnie urządzonych warsztatów i pracowni zakładowych, uprzejmi gospodarze podejmowali swych gości śniadaniem.

Vereinigte Königs-u. Laurahütte w Berlinie

Ostatnio odbyło się w Berlinie zebranie „Vereinigte Königs und Laurahütte", które to towarzystwo jest w 100% właścicielem polskiego przedsiębiorstwa Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury w Katowicach. Cały obrót za rok 1926 wynosił 93 miljonów złotych, pierwsze miesiące roku 1927 wykazały zwiększony obrót do 104 miljonów. Z Rady Nadzorczej ustąpili p. Hilger i dr. Ip. van Tienoven z Amsterdamu. Nowowybrany został dr. Filip Moss z Rotterdamu. Dywidendy nie wypłacono żadnej, a zysk postanowiono przenieść na rok następny.

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 4,50 zł. Dla Gdańska 4,50 guld. Dla Niemiec 4,50 mk. Dla Ameryki 1 dolar kwartalnie.
CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 100 zł, ½ str. 60 zł, ¼ str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu wszelkie rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny: Leszek Gustowski. *Przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.*